Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Серло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 22 ЯНВАРЬ, 1987 ШУ. ★ № 10 (7357). ★ Мах 3 кап.

Пятилетка шин шера план — Октябра 70 шу дузаш!

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза хьайбаш леладераша къаьстта беркате къахьийгад соахка. ХIара кхоабача Iаттагара 2622 килограмм шура яьккхай. 1985 шера яьккхачунца нийсйича из 560 килограмм е 27 процент дукхагIа хул.

Колхоза специалисташа цIенхаштта йоакхо яьй шоай доахан Iаьхара ца дитара. Искусственнии осеменени ярах боккха толам баьккхаб цар. ХIара бIаь Iатта тIехьара 96 Iаса хьакъоасталаьд е 1985 шера хиннарашца нийсдича — 8 Iаса дукхагIа. Цу тайпара дика хьокхам болаш кхы цхьаккха боахам бац районе.

Кхы тайпа хьокхамаш а дикагIча оагIорахьа эргадаьхад колхоза хьайбаш леладераша. Иштта, 1985 шера дулха дIачутийна сиргIаш юкъера лаьрхIача хIаране дозал 288 килограмм йолаш хиннаяле соахка дIаеннараш 325 килограмм дозал долаш хиннай. Укх шера дIачулургьярий дар 380—400 килограмм хилийта лерхIаш ба колхозхой.

Шурен дулхи планал совгIа даккха а паччахьалкхенга дохка а низ дIакхаьчаб хьайбаш леладерий болх бригадний дезалийи подрядагIа вIаштIехьбаьккха хиларах, доакъара база чIоагIъяраи зооветеринарни гIулакхаш лерттIа чакхдахийтараи колхоза правлене, партийнии профсоюзнии организацеша цIенхаштта йоакхо ярах.

Дулха а Iулаш эргадахара а лаьрхIа дола хьайбаш кхоабаш бархI дезалий звено я цига. Царна юкъе яьржача социалистически яхье эггара хьинарегIа къахьег Катаев Iаьласи Эгиев Саламусеи кулгалдеча звеноша. ПланагIа IотIакхетийта доагIар 450 грамм долаш дийнахьа къонача хьайбашта хIаранена 780 грамм дозал IотIадеттадалийтад цар болхлоша. Боккха толам баьккхаб 690 грамм дозал IотIадеттадалийтача Iаьсий леладеча Газиева Халимата а.

Доккхий толамаш доах бригадни подрядагIа къахьегача доаркаша а.

Деша дай бац

ШийтталагIча пятилетка хьалхарча шера паччахьалкхенга шура йоххара план кхоачашъяьяц Грозненски района 1 Мая цIерагIча колхоза хьайбаш леладераша. ДIа ца луш йисай 182 тонн.

Фуд царна дукхьалдаьннар, лурчогIа ехка хинначунца нийсйича дIадахача шера 158 тонн шура кIезигагIа дIаялар? Керттера бахьан да хIара кхоабача Iаттагара яьккха шура кIезигагIа хилар. Нагахьа санна 1985 шера яьккхар 2475 килограмм хиннаяле, 1986 шера яьккхар 2194 килограмм мара яц.

Иштта, боахаме кхоабача 1181 Iаттагара хIаранегара 281 килограмм шура кIезигагIа а ца йоаккхаш, 1985 шера миссел яьккха хиннаяларе паччахьалкхенна кхы тIа 332 тонн дIа а енна, из йохкара план тIехкхоачашъяь хургьяр колхозо.

Шура кIезигагIа яьккхай дукха доахан Iаьхара дисарах а. ХIара бIаь Iатта тIехьара 65 Iаса мара хьакъоасталаьдац цига. Цу тайпара эсала хьокхам болаш кхы цхьаккха боахам бац ерригача районе.

Шура алсамъяккха аьттув баьнна бац 1986 шу хьатIаотташ цамогаш а хинна, Iулашта юкъера дIадаьхача доахана когаметта дикача фух дараш дIаоттаде вIаштIехьа ца даларах. ПланагIа хила доагIарел 150 етт фермашка кIезигагIа а болаш, чакхъяьннай 1986 шера хьалхара квартал.

ХIаьта дукха кхоачамбоацараш нийсдалийтад дIадаьхараштa когаметта фермашка кхыдараш дIаотталеш а. Дахкачул тIехьагIа дикача фух долча шинарашкара планагIа хила йоагIа шура яьккхаяц. Из хIама нийсденнад искусственни осеменени еча хана тоаденна уж ца хиларах.

ЛерттIа вIаштIехьдаьккхадац цига дулха лаьрхIа дола хьайбаш кхабара гIулакх а. Мясокомбинате 928 бежан дIаденнад дозал 264 килограмм мара доацаш.

Республика дуккхача колхозий, совхозий хьайбаш леладераша 400—420 килограммага дIакхоачабаьб из хьокхам.

Техника—кийчон мугIаре

ХА ЗЕХЬА ЙОАЯЦ

Цахаддаш гIар-тата латт хIанз «Гудермесский» совхоза механически мастерске. Мишта тоадаьд хьежаш болх байтача тракторий моторaша, станокаша, еттача жIовнаша низткъа мара хьахазийтац юххе латтача шин саго шоайла ду къамаьл. Сварка еш боахкачар каст-каста тIоа сегаш санна сийрдайоах мастерске керттера цех. Де хIама доацаш лелаш цхьаккха саг вац.

ДТ-75 марках йолча трактора мотор тоабеш массехк саг воал. Царна юкъе вар слесарь Катаев Iали. ВурийтталагIа шу да духхьал цу боахама мастерске цо къахьега. Цу юкъа дика кароерзаьй цо ший говзал. Дика хьехамча а ва из. Болх бе дукха кагий нах Iомабаьб цо. Царех цаI — Тушиков Александр. Iалел дукха тIехьа ца вусаш къахьегаш ва из хIанз.

— Балха хьалаш-м во дац шун, — аьлча:

— ХIанз-м ялсамале кхаьчача санна хет тхона, — жоп делар Катаев Iала. — Ховргдар-кх тхи шу хьалха. Еррига системаш, узлаш тоаьчул тIехьагIа дIаоттае фенташ йоацаш, уж хьае станокаш йоацаш дукха ха йоаккхар трактораша мастерске латташ.

МоллагIа оатхал хьае йиш йолаш керда, эггара дикагIйола станокаш латт хIанз цехашка. Цига паргIатеи йIайхеи я. Болх чакхбаьлча лувча ши душ я.

Дика вIаштIехьъяьккхай мастерске цIе уголок а. СалоIача хана сага мел эшар да укхаза: шахматаш, шашкаш, деша керда газеташ, журналаш. Укхаза хьалтеха я социалистически яхьа условеш. Норма 25 ди долаш гусеничний трактор 20 дийнахьеи норма 16 ди долаш МТЗ яхар 12 дийнахьеи капитально тоаьчоа 30 сом преми лургья аьнна яздаьд цу тIа.

— ДIалахача шера уж премеш ийяьраш дукха ба. ХIаьта укх шера премеш еннай Эдисултанов Увайса, Эльмурзаев Хьамида, Хурбигов Iийсайна.

Шоай балха хьалаш вIаштIехьдахарга хьежжа дика къа а хьег наха. Соахка йиълагIча квартале 22 трактор тоайир укхаза, план 19 йолаш. Цул совгIа балха овсарле планагIа йоагIачул 1,4 процент лакхйир.

Дика дIадоладаьд карарча пятилетка шоллагIа шу а. Укх бетта хIанзле бархI трактор тоаяьй хьалхарча квартала план 17 трактор йолаш. Цул совгIа, мастерске керттерча цехе дIаоттаяь ремонт еш кхы а 12 трактор латт хIанз.

Соахка йиълагIчеи укх шера хьалхарчеи кварталашка тоае еза трактораш 23 феврале, хIаьта тIехьаювзаш йола инвентарь январь бутт бовш, комбайнаш март бутт юкъе кхоачаш тоае дош делар цу боахама къахьегамхоша. техника сихеи дикеи тоаяра Сунженски района механизатораша, инженерно-технически болхлоша баь тIахьехам бувцаш хиннача собране. ЛаьрхIар кхоачашдергхиларах шеко яц.

— План кхоачашъяра йиса ийс трактор февраль бутт юкъекхачалехьа тоаергья тоаха, — йоах мастерске заведующе Аржибариев Курбана.

Иштта овсаре къахьега мастерске коллектива къаьстта а доккха новкъостал ду лакхе вийцача Катаев Iале, доагора аппаратура тоаеча слесара Магомадов Селимсолта, токара Козлов Владимира, аьшкапхьара Юсупов Хьумида, слесара Литвин Петра. ТIеххьарвар комбайнер ва. КIи-марс чакхбаьлча, йоккха опыт йола механизатор воландаь мастерске болх бе хьаэц из.

— Тlехьаювзаш йола еррига техника хIанзле кийчон мугIаре дIаотталый тха механизатораша, эш-эшача басар, машиний даьтта а хьекха, — йоах совхоза керттерча инженера Висархаджиев Ахьмада.

— Бригадашта юкъе яьржа хиннача яхье котало Гугаев Хьасана кулгалдечо яьккхар. Цул дукха тIехьайисанзар Альтемиров Алимсолтас кулгалдер а. Яхьа условешка хьежжа, тIехьаювза инвентарь тоаеш хьалхара моттиг яьккхачарна 300 сом преми лургйолаш я, шоллагIа — 100 сом.

Чудолх тхо токарни цехе. Лостам болаш я чухьа. Ши саг ва укхаза болх беш.

— ВорхI-бархI тайпа керда оатхалаш хьае йиш йолаш да тхо укхаза латтача станокашца, — йоах цеха вокхагIа волча токара Козлов Владимира. — Цхьабакъда, тоъал металл доацаш хало увз. ХIаьта укх шерара санна во хьал цIаккха а хиннадац.

ХьатIакхоач делкъа ха. Кулг-юхь а йилла, мастерскена юххе йоаллача столове хIама даа болх нах.

Х. МАГОМЕТОВ.

ДЕРРИГА НАХАХ ТИЙША ДА

ВIалла хьалха ца баьча тайпара дика пайда бир соахка тха совхозерча кхаши хьайбаши леладераша.

Хьожаргда вай цифрашка. ПланагIа дIадала доагIар 1000 тонн долаш, ялат дIаделар 2800 тонн, коартолаш — 4500 тонн, план 3500 тонн йолаш. ТIехкхоачашъяьй шурен дулхи дохкара планаш а.

Къаьстта боккха толам баьккхаб тха доаркаша. ДIадахача шера хIара кхоабача Iаттагара 2450 килограмм шура яьккхай цар, планагIа яккха йоагIар 2150 килограмм йолаш. Из я 1985 шера яьккхачул 300 килограмм дукхагIа. Доаркашта юкъе эггара хьинарегIа къахьийгад хIара ше хьожача Iаттагара 4800 килограмм шура яьккхача Точиева Мадинас. 1987 шера из хьокхам 5 эзар килограммага дIакхоачабе лерхIаш я хьалхалатта доарка.

ХIанз хьатIайоагIача бIаьстан балхашта чуийнна кийчо еш ба механизатораш, ма хулла дикагIа доахан Iангара даха оарцагIбаьннаб хьайбаш леладераш.

Къаьстта теркам тIабохийт оаха социалистически яхь шерагIа йоаржаяра, хIаравар цунна юкъеозара. Шоай планаш тIехкхоачашъяьча доаркаша, скотникаша, кхыча болхлоша шоай алапел совгIа хIара бетта 25—30 сом премеш ийю. Цу гIулакхага диллача тха совхозе дIадахача шу къаьстта дIаьхий хиннад. Нагахьа санна 1985 шера хьалхалаттача болхлошта премешта лаьрхIа совхоза кассера 4200 сом дIаденна хиннадале, 1986 шера из 6000 сомал дукхагIа делар.

Тха совхозе болх беш верригаш а 450 саг ва. Царех хIаравар теркадве, цунна эшар фуд хьажа, цо дикагIа къахьегаргдолчча тайпара хьашташ вIаштIехьдаха гIерт тхо.

Дукха ба тха совхозе боккъонца бола говзанчаш. Царех ба цIи хеза механизатораш Угурчиев Iамархан, Гайтов Татархан, Евлоев Хьажбикар, Аушев Ювсап, шофераш Картоев Жабраил, Муцольгов Хьамид, Анталиев Мухьмад, доаркаш Точиева Мадина, Сапралиева Аминат, Картоева Субар, Дарсигова Фатима, дуккха кхыбараш.

Болхлочун боккъо лорае декхарийла я профсоюз. пIаккха дицлац тхона. Цхьа Цхьа-ши масал доаладергда аз. Дукха ха йоаццаш совхоза директе приказ а теха, балхара дIаваьккхар шофер Оздоев Беслан. Приказа тIа дар: цо балха аравала а ший машинаца Грозне ваха а тигадац, аьнна. Тхо долча вера из латкъа, Комисси вIашагIа а елла техкача гучадаьлар цу наькъа яха йиш йолаш цо лехка машина технически кийча ца хилар. Массехк ди далалехьа Оздоев юхаметтаоттавир профкомо яьча решенех, балха воацаш даьккхача пхе дийнахьа доагIа алапи дIа а луш.

Цхьаькха цхьа масал а доаладергда аз. Балха хьаахал аьнна ши хаьхо дIаваьккхавар. Гучадаьлар балха арабувл, аьнна бригадираша хьачуенна табелаш хилар а цар а цар болх белга а. Приказ хувца дийзар.

Цу тайпара моттигаш каст-каста нийслу. ХIаьта а оаха кIоарг ца долийташ, гаьнна дIаухийтача жалобашка дIа ца кхоачийташ сиха хоадам бу цу гIулакхашта.

А. УЖАХОВ.
Назрановски района «Экажевский» совхоза профсоюзни комитета председатель.

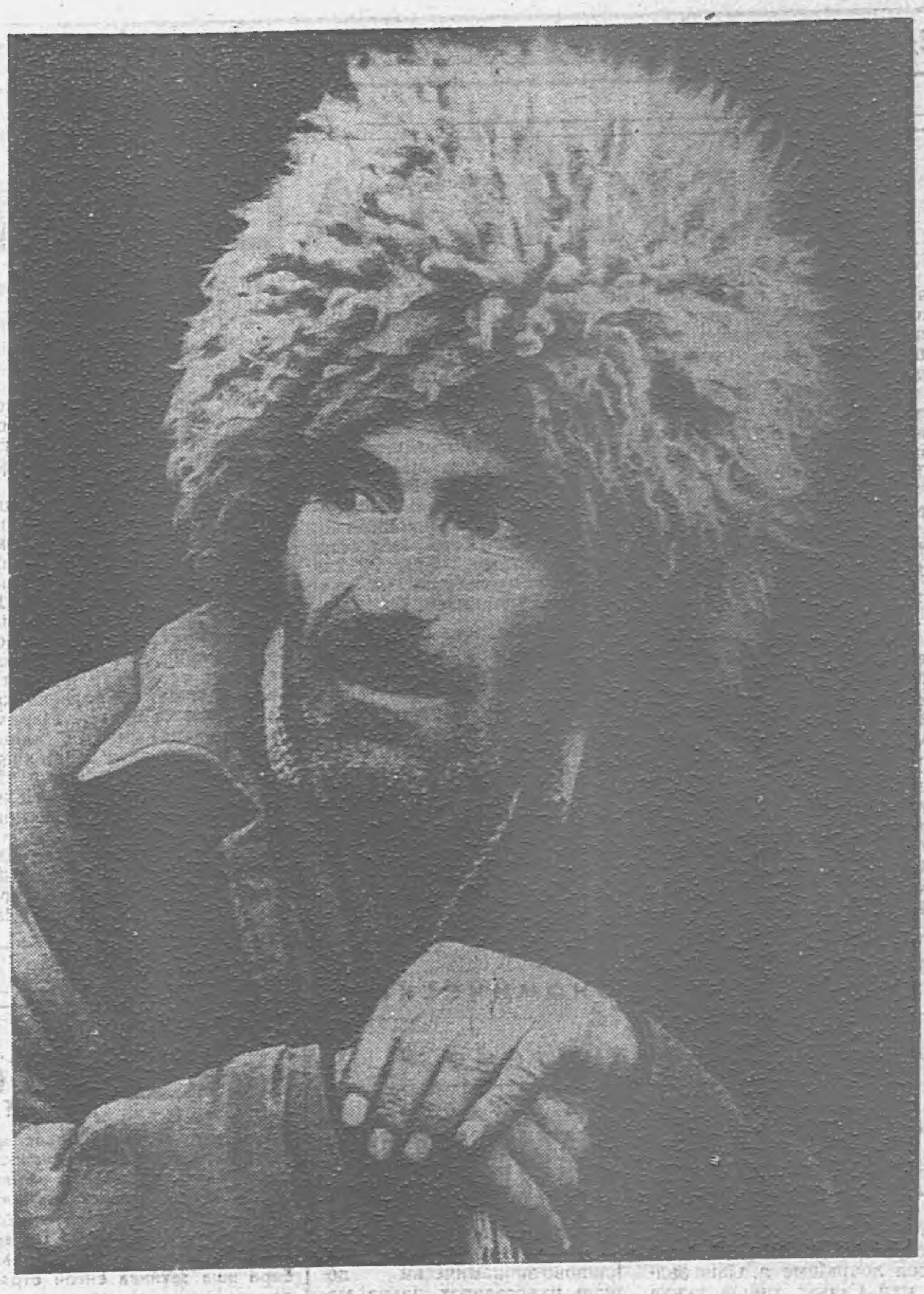

Аккуев Вахид Ножай-Юртовски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза скотник ва. Ялхайтта шу даьннад цо цига хьаьнала къахьега. Цхьа моттиг нийсъялийтаяц шийна тIадилла гIулакх дизза чакх ца доаккхаш. Дукха сийлен грамоташи ахчан премеши тийннай Вахида.

СУРТА ТIА: Орджоникидзе цIерагIча колхоза скотник Аккуев Вахид.

З. БАТЧАЕВА сурт.

МЕХКДАЬТТАХОША ШОАШ АЬННАР ЧАКХДОАККХАРГДА

В. И. ЛЕНИНА ОРДЕН ЛЕЛАЕЧА «МАЛГОБЕКНЕФТЬ» НГДУ КОЛЛЕКТИВО 1987 ШЕРА ТIАИЙЦА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ.

КПСС XXVII съезда решенеш кхоачаш а еш, Советски Союза къахьегамхошка КПСС ЦК даьча кхайкарала, «шийтталагIча пятилетка заданеш толамца кхоачашъяра Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра «КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Соцама жоп а луш, Iилман-технически прогресс елга сихдара, производствана интенсификаци яра, балха дикал тоаяра, массе а тайпа ресурсаш кхояра тIехьа шерра социалистически яхь йоаржаяьча «Малгобекнефть» мехкдаьттеи газаи йоахача управлене болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха дIадахача шера плани тIаийца социалистически декхараши тIехкхоачашдаьд. ТIаийца хинначa декхарел совгIа даьккхад 718 тонн мехкдаьтта, хIаьта маьхалъяьккха продукци — 205 эзар сом мах болаш я.

«Темп, дикал, кхом бар, организованность!» «ТIехьабусараш боацаш бе болх!» яхача девизех къа а хьегаш, Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денна сийленца накъабахара «Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахоша 1987 шера тIаийцад укх тайпара социалистически декхараш:

— мехкдаьтта даккхара шера план 24 декабре кхоачашъе;

— паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа 3,4 миллион кубически метр гази конденсат а тIехьа дIалаьрхIача заданел совгIа 9,1 эзар тонн мехкдаьттеи даккха;

— планал совгIа Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денга кхачалехьа 8100 тонн мехкдаьттеи 2,8 миллион кубически метр гази яккха;

— Заданел совгIа 309,4 эзар сом мах бола товарни продукци маьхалъяккха, цу даькъе Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денга заданел совгIа 275,4 эзар сома маьха продукци йохка;

— къахьегама овсарле лакхъяра задани 1 процент тIехкхоачашъе;

— гонахьара среда лораяра тIехьа беча балха боарам айбе, Iалама ресурсех тезача хих дикагIа пайда ийбе, мехкдаьтта тIоанашта низ тIалоаттабара промыслашкара хьадоагIаш дола 540 эзар кубически метр хий скважинашка чудахийта;

— Iилман-технически разработкаех, рационализаторски предложенехи изобретенехи пайда ийбара эффективность лакхъяра чотагIа шера 400 эзар сомал чухьнахьа боацаш пайда бе;

— массе а тайпа йолча доагора-энергетически материальнии ресурсех дикагIа кхом беш пайда ийбе, хIара балха моттиге царех пайда ийбара эффективность лакхъе, хозрасчета бригадни формана юкъе а эза, болх бераш дукхагIа хилийта, уж балхаш дара чотагIа 15 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 2 тонн условни доагор, 0,4 тонн металл кходе:

— хьал а даь 3943 квадратни метр хула наха чубаха цIенош йистедаха;

— лакха квалификаци йолча болхлошца, инженерно-технически болхлошца, юкъерча звена гIулакхерча нахаца производство Iалашъяра министерства центральни сете — институташкеи производствеи кулгалдеча болхлоехи специалистехи волча ткъаь сага квалификаци лакхъе, квалификаци лакх а еш, кердача профессех вола 130 болхло кийчве.

«Малгобекнефть» мехкдаьттеи газаи йоахача управлене болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха шерра социалистически яхь йоаржаяьй шийтталагIча пятилетка заданеш толамца кхоачашъяра, боагIача боарамагIеи стабильнии болх бара, планови заданеш кхоачаш ца еш моттиг ца нийсъялийтара. Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача цIейна доккхийча производственни хьокхамашца накъабахара.

В. И. Ленина орден лелаеча «Малгобекнефть» НГДУ ерригача производственни подразделеней коллективашка дийца а дийца, тIаийцад социалистически декхараш.

Керда мулаш

А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода цхьайолча установкай технологаша дика дIадоладаьд шийтталагIча пятилетка шоллагIа шу. Царех цаI я Аушев Бахьаудина кулгалдеча № 18 йолча установка комсомольско - кагирхой коллектив. Духхьал январа хьалхарча кIирагIа паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа цо арахийцар ах бIаь эзар сома маьха товарни продукци. Иштта тIехкхоачашъяьй цар хьалхарча шин декада задани а.

Уж толамаш даха вIаштIехьдаьннад установка технологий уж барт-цхьоагIо йолаш хиларах, шоайла дIа-хьа новкъостал а деш, технологически режим нийса лелаеш уж хиларах. Къахьегаме хIаране лоацача даькъа коэффициентага хьежжа алапи а ахчан преми а тергйолаш бригадни форма юкъейоалаярах а установка болхлой материальни безам лакхбеннаб. Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейна сийленца накъаяхара сменашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай боккхагIбола операторaш Четвертанова Алла, Кодзоева Фатима, Хасаева Лиза керте латтача сменай коллективаша.

Комсомольско - кагирхой коллективо ше доахаш дола къахьегама толамаш хетаду укх шера хулача ВЛКСМ XX съезда.

А. ЗАМИДОВ.

Къахьегама ресурсаш: мишта пайда эц царех

ХIАРАВАР БОЛХ БЕШ ХИЛИЙТАРА

Къахьегама ресурсех пайда эцара гIулакх мишта лел. из мишта вIаштIехьдаьккхад республике хара массехк хаттар дир тха корреспондента Нохч-ГIалгIай АССР къахьегама йолча паччахьалкхен Комитета председателя заместителага ШЕРИПОВ Альбек Заурбековичага. Цо аьлар:

—Вай республикерча районашка я «Къахьегама ресурсашта учет яра система. Из лелаю кадраех пайда ийбара эффективность лакхъяран цу лоархIамеча гIулакха тIахьожам лоаттабараи. Цу система гIо ду къаьст-къаьста йола кадраш дIа-хьа нийсъе, дешара заведенеш яьха баьнна кагирхой балха дIанийсбе, массаза а баха республике хьабаьхка нах балха тIа дIатарбе. Цул совгIа, цхьаккха тайпа беш болх а боацаш лелаш бараша е цхьаккха бахьан а доацаш каст-каста балха моттигаш хувцаш бараша беча профилактически балха эффективность лакхъе вIаштIехьдоалийт.

— Альбек Заурбекович, республике къахьегама ресурсех пайда эцара тIехьа деча балхаш тIа мишта каьннай вай, хьона хетачох, хIаьта малагIа халонаш нийслу цу дакъе?

— Ховш ма хиллара, Къулбаседа Кавказе. Нохч-ГIалгIай АССР керттерча экономически районех цаI я. Вай республике вахаш ва цхьа миллиони 215,5 эзари саг. БIаьш эзараш бола нах хьаьнала къа а хьегаш, шоашта хьалхашка латташ дола декхараш цIенен диззаи кхоачашдеш ба. ХIаьта 180 эзар саг ва республике шоай коа-карта а шоай доалахьарча гIонна болча боахаме а къехьегаш. Царех ах бIаь эзар саг вах городашка, вожаш — юрташка. Царна юкъе боагIа 90 эзар дукха бераш дола нoaной. Хоадамболлаши эшаш дола хьалаш Iалашдича йоккха резерв я из. Къахьега йиш а йолаш, хIанз цхьаннахьа балха а боаца нах эггара дукагIа бах Шалински, Урус-Мартановски, Малгобекски, Ачхой-Мартановски. Грозненски, Назрановски, кхыча районашка.

Ховш ма хиллара, болх беш боацарий цхьа дакъа, керттерча дакъе маIанах, «дIаьхий» сомаш даха вай мехкарча кхыча районашка дIаух. Оперативни даннеех, хIара шера кхычахьа балха дIаух 25—26 эзар саг. Организованни набор а еш, мехка лоархIаме гIирсаш хьалдеча дIахьежабеш бараш ба цаIи ахи эзар болхло, иштта 80-нега кхоачаш бола дезал.

— ШийтталагIча пятилетке Нохч-ГIалгIайченерча къахьегама ресурсех дикагIа пайда эцара дакъе малагIа перспективаш я вай, Альбек Заурбекович?

— ШийтталагIча пятилетке керда мощностащ хьал а я, производствана юкъеоза лерхI 16,3 эзар саг, оборудоване сменноста коэффициент лакхъярах — 14 эзар саг, непроизводственни сфера дегIакхувларах — 11 эзар саг. верригаш а 41300 саг балха тIа дIанийсвергва. Яьча расчетех 2000 шерага кхачалехьа общественни производствана юкъевоалаверг ва 90 эзар совгIа саг.

— Российски Федераце кхыча районашка кхоачамболлаш болхлой ца хиларах, цига дIаухаш къахьегаш ма бий вай республикера эзараш бола нах. Цу къахьегама ресурсех уж нах республике балха тIа хьожабара укх пятилетке а 2000-ча шерага кхаччалца йолча хана а малагIа гIирсаш хьалде, мероприятеш чакхьяха лерхI республике?

— Республике чоалхане демографически обстановка хилар ларде а лаьца, парте Центральни Комитетои СССР правительстваси мах баь варгвоацаш доккха новкъостал деш да Нохч-ГIалгIайченера производительни низаш дегIакхувлара. Республике хьалъе лаьрхIай йоккхий промышленни предприятеш. Гудермесе еш я мехка эггара йоккхагIа йолчарех йола бнохимически завод, хIанз «Нефтехимзапчасть» яхача завода шоллагIа аргIа а дIахо хьалъергья. Аргуне хургья «Красный молот» завода йоккха цех, «Металлист» яхача завода керда производство а болх бе йолаялийта лерхI, иштта Iалашъергья халкъа эша товараш арахецаргдола кхыйола производствош а. Лоацца аьлча, республике цхьаккха район а город а яц керда гIишло хьалъе ца лерхIаш, болх беш йола предприятеш реконструкци е, шерье ца лерхIаш, юрташка хулийтаргья промышленни предприятей филиалаш, бытовой гIулакхаш дуи торговлеи объекташ. Цу дерригача лакхе белгала мел даьхача гIулакхаша вIаштIехьдоалийтаргда республикерча къахьегама ресурсех дикагIа пайда ийбе.

— Альбек Заурбекович, гуш ма хиллара, лерхIа гIишлош дукха ма йий, долче, цигара гIишлон-монтажни балхаш боагIача боарамагIа чакхдаха низ кхоачаргбий-теш республикерча гIишлон организацей?

— Цох лаьца аьлча, белгалдаккха безам ба са: керда объекташ хьалъярца дувзаденна шер а еш, йоккхагIа хилийта лерхI гIишлон организацей база, цига кхы а дIанийсве таро хургья массехк эзар саг.

Интервью ийцар
Б. КОСТОЕВ.

Партийни вахар: эргалонаш елга сихдара

КАБИНЕТАШКАРА—НАХА ЮКЪЕ

Назрановски трикотажни фабрика соахка баьча балха итогех лоацца справка: 11 декабре рапорт делар фабрика коллективо продукци арахецара шера план кхоачашъяьй, аьнна. 31 декабре цхьаькха делар: шера доагIачул совгIа 350 эзар сом мах бола 400 эзар даьре барзкъа арахийцад, аьнна.

Тамаш я, аьнна хет сона, хIанз укхаза ЦIеча уголоке латта карара-кара тела ЦIе байракх фабрика мехкараша районерча кхыча коллективана атта дIалой.

...Дукххача шерашка халача хьале хинна фабрика цIаьхха хьалъялар цхьа тамашийна хIама хет. «ДIакъовла езача ден тIа» из дIатIакхаьча яла яьлла дукха ха мичай, яхаш цецбувл нах.

Цхьаккха къайле яц, цхьаккха сигалара десса новкъостал дац. КПСС XXVII съездо оттадаь декхараш кхоачашдара коллектив оарцагIъяьккхар парторганизаци, коммунисташ ба. Из я еррига «къайле».

ЛоархIамеча участкашка партийни влияни айлургйола гIулакх вIаштIехьдаьккхар укхаза. Ерригаш а 15 производственни подразделени я фабрике. Царех 11-нена керте оттабир коммунисташ.

Къаьстта теркам тIалоаттабу партбюрос коммунисташта: уж ба хьалха латта, хьокхам бала, халагIча моттигашка хила безараш. Швеяш-мотористкаш, закройщицаш болаш болх беш мел бола коммунисташ, — уж 22 саг ва — коммунистически къахьегама ударникаш ба.

Партийни дош наха юкъедахьа, шоашта уж тIехьабаха ховш, организаторски талант йолаш бола коммунисташ а кIезига бац фабрике. Царех ба швеяш - мотористкаш, КПСС райкома бюро член Д. Дерсигова, Ш. Тимурзиева, Х. Кодзоева, Р. Амхадова, пазата барзкъаш тегача участка начальник Хь. Ажигов, кхыбараш. Партийни кадрай бокъонца йола резерв я из.

Кхычарел дикагIа къахьийгадар аьнна балац коммунисташ.

— Оаха царна хьалхашка увттаду декхараш дукха да. — яхаш дувц партбюро секретара Плиева Лизас. — ХIаьта а царех керттерчарех хет тхона: керда хIама зувш, чура таронаш лаха ховш уж хилар. Из оаха массаза царна хьалха а доах.

Доахаче, лар йоацаш а дисац. Партбюро заседане цкъа ше къамаьл деча хана Дерсигова Дибас аьлар: «Зийнайий оаш цхьан машинка тIа массехк операци еш ягIа швея - мотористка? Зийнаяле, шоана хоадаланза диса йиш йолаш дац цхьа хIама: цаI чакх а яьккха, шоллагIйола операци дIайолаеча хана цо мел ха йоаю. ТIаккха операцеш цаI - шиъ хинна мича Iа. Бакъахьа дацар-хьогI кулгаш цхьан операце тIа хургдолаш гIулакх вIаштIехьдаьккхача», — аьлар цо юххера а.

Партбюрос хьаллаьцар Дибай предложени. Ше заседане аьннача тайпара, шоллагIча дийнахьа эксперимент дIайолайир Дибас, шийх Ажигова Захрати Барахоева Яхен хьа а теха (уж а ба коммунисташ). БIаргашта гуш айслар мехкарий къахьегама овсарле.

АргIанарча партбюро заседане из кооперационни метод Дибас болх беча № 7 йолча ерригача конвейера балха юкъейоалайойла, аьнна соцам бир.

Доккха беркат даьлар цу гIулакхах. Конвейера бригадо (бригадир Джандарова Сельжан) шийн шера план 15 октябре кхоачашйир. Цул тIехьагIа массайолча конвейерашка дIаяьржар из метод.

ТIехь - тIехьагIа дукхагIа гучабувл фабрике творчески уйла еш, керда таронаш лехаш бола нах. ТIехьале дика хилара дог даха йиш йолаш я дукха ха йоаццаш укхаза планови отдела инженера Ю. Шадиевен, закройщица-комплектовщицас Т. Хаматхановаси енна рацпредложени а. ОагIонашкара ца тегаш барзкъаш арахецаш йола метод дагаехай царна. Цу гIулакхо шера 400 эзар сом а кходергда, барзкъаш тегара дикал а айергья.

Партбюро балха тIа практика хинна чIоагIденнад къаьст - къаьстача подразделеней а тIаккха ерригача фабрика а балха юкъ-юкъе анализ елга.

1986 шу дIадолалуча хана ерригача предприяте балха яьча анализо хьахьекхар: производства конвейер кхы а сихъяра новкъа йола «готта» моттиг лонаш доахача участке йолга. Кхыбола нах бахийтар цига болх бе, эргалонаш юкъейихьар производства структурана, чIоагIйир къахьегама дисциплина. Духьала даьда кхерий дIадаьхача сихлу хий санна, эргаьлар ерригача подразделеней производственни процесс.

Керттера штаб—партийни организаци — фийла хилча, шийн низ, гIулакх довзаш из хилча во лела йиш яц коллектива гIулакхаш. Практико хьахьокхаш а парте массе хана хьакхайкадеш а дола бакъдар да из.

Фабрике а къаьгта гуш да из. Нах чIоагIа раьза ба дирекце, партийни, профсоюзни организацеша шоай хьинар айдаь, предприяти диканца ювцийта шоаш оарцагIбаьха хилара, шоай гIулакхаш дика дIадоладалара. ХIара болхло, хIара коллектив шийгара инициатива гойта гIерт, къаьстта хIанз — Октябра 70 шу дизара накъаболхаш. Укх пятилетка хьалхарча шин шера планаш из юбилей езъю денош хьатIакхоачача хана кхоачашъе лаьрхIа дукха бригадаш я фабрике. Царех я Джандарова Сельжан, Хаштырова Фатима, Дзарасова Хадизет бригадираш бола швеяй-мотористкай коллективаш. Цу хьакъехьа шийн дош ала кийчлуш я ерригача фабрика коллектив а. Цу сийлахь - йоккхача юбилея сийна доккхий социалистически декхараш тIанйду укхаза укх деношка.

Иштта дIадоладаьд эргалоний пятилетка шоллагIа шу фабрика коллективо. Шийнизах, хьинарах бIубенна а йолаш.

М. ЗАНГИЕВ,
тха соб. корр.

СССР ДОСААФ 60 шу дузаш

ДАЬХЕ ЛОРАЕ КИЙЧА ДА!

ЛЕНИНГРАД. Нева тIарча города ДОСААФ организацеш, армена, авиацена, флота новкъостал дара шийн лоIамегIара Ерригсоюзни общества 60 шу дизара шерра дезде кийчлуш я. Цун хьалха хинна Осоавиахим 1927 шера 23 январе хьаяьяр.

Дукха сийлен оагIонаш язъяьй Ленинграда а областа а ДОСААФ летописа тIа. 1934 шера бIаьстий Ленинграде хьахилар хIара комсомолец тIема - технически экзамен дIаяла декхарийла ва яха почин. Общества оборонни системе юххьанцара тIема кийчо яь бола дукха эзараш салтий бар Сийлахь бокхача Даймехка тIем тIа латаш.

ХIанз уж сийлен традицеш дIахо хьош а шерлуш а я. Общества школашен клубашен арменеи флотаи хIаьта иштта мехка халкъа боахама специалисташ кийчбу. Тахан Советски Арме, ТIема-Форда Флоте, пограничнии чурчеи эскаре гIулакх деш бола дукха ленинградски кагий нах СССР ДОСААФ системе караерзаяь тIема специальносташ йолаш ба.

СУРТА ТIА: В. И. Ленина цIерагIча Ленинградски оптико-механически объединенера слесарь Харламов Олег водитель хила кийчлуш ва.

О. ПОРОХОВНИКОВА сурт.
ТАСС Фотохроника.

Партийнии экономически дешара системе

ХАНАЦА НИЙСДЕШ

МоллагIча заводской лабораторе тохкамаш деш йола отдел лоархIаме я, хIана аьлча цун балхах тийша дукха да. Грозненски В. И. Ленина цIерагIча мехкдаьтта чакхдоахача завода центральни заводской лабораторе керттера отдел лоархI цох. Предприяте арахецача ерригача продукце проба хьачуйоагIа укхаза, геттара чоалхане йолча аппаратураца укх отделе хьож мехкдаьтта продукташ миштай, хила еззача бесса дика йий уж. Нагахьа санна производстве брак нийсъелча эггара хьалха укхаза боагIа технологаш.

Центральни лабораторе службашка ца кхеташ е къовсам болаш моттиг хилча тохкама отдела болхлоех арбитраш хул контрольни анализех дувцача хана. ХIаьта цар «диагноз» харцахьа хинна хIанзалца моттиг а хинняц. Лабораторе отделашта юкъе латтача социалистически яхье а из отдел лидер а йолаш хьайоагIилга ца ховш хинна хIама дац.

Шийна тIадилла гIулакх цу коллективо толаме кхоачашдергхиларах шеко яц. ХIаьта а болх тоабара де йиш мел яр даь даьннад, кхы резерваш яц аьлча а нийса дац. Керттерча даькъе цох дувц укхаза экономически дешаш Iомадеш йолча «Производствана интенсификаци яра», яхача курсе. Экономически дешаш хьехаш я отдела начальник Г. Ермакова. ТIеххьарча занятешка ладувгIараша Iомаяь тема яр «Къахьегама овсарле — производства эффективность гойта керттера хьокхам». Лекци ешаш пропагандиста теркам тIаозаш йола даннеш йоалайир. Цо дийцар къахьега могаргдола нах общественни производствана юкъеозар мел йоккха резерв я халкъа юкъара рузкъа дебадара. Тахан Нохч-ГIалгIайче бахача нахах 30 процент гаргга бараш общественни производстве къахьегаш бац. Из иштта дале а, дукхача предприятешка болхлой тацац, царца В. И. Ленина цIерагIа йола завод а йолаш.

Из йоацаш кхы а резерваш я къахьегама овсарле лакхъе, аьнна белгалдаькхар пропагандиста. Боккха лоархIам болаш я къахьегама прогрессивни формаш, керда технологи юкъейоалаелга, изобретенехи рационализаторски предложенехи пайда эцилга. Из ба производство дегIакхувлара керттера никъ. Цун тешаме кIийле хул хьадер цIенеи дикеи хилча. «Дикал» яха дош къаьстта доагIа лабораторе болхлошта, — аьлар Галина Ивановнас. Арахецача продукце дикалга хьожаш массаза ха тIа латтар из я.

Отдело беча балха лоархIам бовзийта цхьа масал доаладергда аз. ДIадаха шу чакхдоаллаш завода 4-ча цеха цхьан установкас йоагIачул дуккха а дукхагIа йоайора растворитель. Фуд из? Цу хаттара жоп лулга тIадиллар тохкамаш деча отдела. Опыт йола инженераш хьежача гучадаьлар установке хьайоагIача растворителех кIув боаллаш хилар. Растворитель хийца а хийца, процесс хила еззача бесса хьатоайир. Цу тайпара дола масалаш дуккха а доаладе йиш я.

ЛадувгIарашта тема йовзийташ пропагандиста йоагIйоагIача юкъекхувл КПСС XXVII съезда материалаш, эргалонаш ярах лаьца новкъоста М. С. Горбачева даь къамаьл, завода балхах дувц.

Экономически образоване школе занятеш чакхъяхара чIоагIа новкъостал ду завода парткомо. Предприяте планово-экономически дешаш къестадарах лаьца материалаш, керда информаци тел цо. Цифраша, факташа къаьгга хьахьокх заводо мишта болх бу. ХIаьта тахан массане а уйла е езаш а да укхаза дола хьал. Продукци арахецара шера план кхоачашъяьяле а, кхоачаш ца еш йисай договорни поставкаш, кхыйола отступленеш я.

Галина Ивановна йоккха профессиональни стаж йолаш болхло я. Цхьабакъда, пропагандист йола-м шоллагIа шу мара дац. ХIаьта а цо занятешка деча къамаьлага ладийгIача, дешаш болчар знанешка хьежача гучадоал цу юкъагIа цун пропагандистски говзал дегIаенилга. Из иштта хургдацар ше каралаьца гIулакх цо хадданза Iомадеш ца хилча. Шийна парткомо тIадилла декхар бехктокхаме а хеташ, Iомалуш, дешаш я из. Заводе ба йоккха опыт йола пропагандисташ Т. Зайцева, И. Ахмадова, Ю. Лопанский, кхыбараш. Царгара а Iомалу Г. Ермакова.

— Дукха новкъостал даьд сона Надежда Михайловнас, — йоах цо. Хьалхарча деношка са занятешка ухар из, гIалаташ хьаоалар, нахаца болх бе Iомайора. Цо Iомайир со источникашца, справочникашца болх бе, газеташ тIарча материалех пайда эца. ХIанз а хало хилча из йолча йода со.

Раьза я Галина Ивановна дешаш бараштa а. Политзанятешка дика кийчбале хьаух, укхаза караерзаьча занятех пайда эца ховш ба опыт йола лаборанташ Р. Бурлаенко, З. Романцова, Л. Колтунова, кхыбараш. Группе дешаш волча 11 саго дисциплина толхаяь, шоашта тIадилла декхар кхоачаш ца деш цхьаккха а моттиг хиннаяц.

Дукха ха йоаццаш отделе дийцар дIадахача шера шоаш баьча балхах, кердача шера де дезар белгалдаькхар. ХIаьта де дезар кIезига а дац. Укх шера болх бе йолаяллийта езаш я мехкдаьтта чакхдоаха геттара йоккха йола установка. Керда а чоалхане а технологически процесс хургйолаш я из. Цун болх дIаболабелча продукце дикалга хьожаш дукха къахьега дезаргда тохкамхой. Шеко а йоацаш цу декхарех а уж толаме лоархIа а бергба, халонаш эшае, чоалхане дешаш къестаде Iемаб уж, йолаш я цу гIулакха эша опыт.

Къамаьл чакхдоаллаш отдела начальник а пропагандист а йолча Г. Ермаковайгара дийхар аз шоай планех а де лерхIачох а дувцилга.

— Тхоай керттера декхар лоархI оаха, — аьлар Галина Ивановнас, — заводо арахецача продукце дикал тоаелга. Тешаме хила еза тха анализаш, лакхъе еза цар оперативность. Из кхоачашдара тхона новкъостал а эш. Цхьайола тха прибораш, инструменташ къаеннай, тоъаш яц кердача ГОСТ-ах йола реагенташ, реактиваш. Геттара дукха хало хул тхона транспорт ца хиларах. Ерригача заводера пробаш хьагулъе езаш да тхо. Атта дац кхалнаха 10 литр чуйода баллон бе а елла, йоккхача территоре тIа гIолла чакхбовла.

Чоалхане а бехктокхаме а дешаш да центральни заводской лабораторе къестадераш. Болх тоабара царна завода администраце, парткомо новкъостал динза даргдац. Цу деша уйла е еза.

З. АЮБОВ.

Болхлочун уйлаш

Хьадечох догьэккхийт

Дикъ шу хьалха йолаелар кхаш леладу тха механизированни отряд подрядагIа болх бе. Ткъаь шин сагах латтача коллективо доал де дезаш 2,5 эзар гектар яр. Цунах 1,5 эзар хий дуллаш я. Цу кхашка болх бара эша техника еннай отряда.

Керттерча даькъе ялата культураш, генараш кхеду оаха. Царел совгIа, йоккха йоацача участкашка силоса хьажкIаш, коартолаш дIаюв.

Коллективни подряд юкъейоалаяра геттара раьза ба механизатораш. Цу гIулакхо карагIдоалийт хIаранена шийна ховр хьахьокха, могар де.

Подряд юкъейоалаялехьа 1983 шера хIара гектара тIара кIа 27,3 центнер, мукх — 34,3 центнер, генараш — 10,7 центнер чудена хиннадале, кердача хьисапе болх бе даьлча дIадахача кхаь шера уж цифраш иштта хилар: кIа — 34,6; 39,3; 46 центнер, мукх — 33,9; 36,3; 53,4 центнер, генараш — 14,1; 19,6; 26,1 центнер. Соахка оаха санна генараш районе хIанзалца цхьанна а боахаме хьувкъадаьдац.

Геттара дика хьувкъайир оаха дIадахача шера ялата дIайийна хинна гибридни хьажкIаш а. Уж хIара гектара тIара 22 центнер яьлар, план 13 центнер йолаш.

Коллективни подряд юкъейоалаяьчул тIехьагIа хьувкъам алсамбаккха, цунга дIадодар лохде йиш хулийта таронаш лахара дукхагIа теркам а тIабохийт бригадерча хIаране. Цу хьакъехьа шийна дагадехачох цо отряда советага хоам бу. ХIаьта пайда луш хIама хилча балха юкъедоаладу.

Цкъа Гикаловски ОПХ-а хиннача кхаш леладерий республикански совещане дакъа лоацаш хезар сона лоамашта юхе лаьтташ долча боахамашка генараш хIара гектара тIа 90 эзар зIирг хургдолаш дIадуалга а бокха хьувкъам чуэцилга а. ХIаьта оаха, цхьан хана агрономаша оттабаьча боарамегIа — хIара гектара тIа 50 эзар зIирг хургдолаш мара дIаювцар из культура.

Тхоай колхоза специалисташца дагаваьлча, цар могадензар из гIулакх. Къаьнара система йохае ловш бацар уж. ХIаьта а толашагIа болча тхоай механизаторашца дийца а дийца, цар мога а даь, зе хилча а из тхона мара хургдоацилга а ховш, дагалаьцар чакхдаккха соцам бир отряда совето. Бакъда, хIара гектара 90 эзар а доацаш 70 эзар мара зIирг хургдоацаш дIадийра генараш. ДегIаденачул тIехьагIа цар, цкъа-дале, оасар шоаш хIалакдир, шозлагIа-дале, маьлха зIанараш дукха чакх ца ювлийташ лаьтта тIунал лоаттайир. Из бахьан долаш дика а хьийкъар. ЛурчогIа а соахка а иштта дир.

Ка бола ялат, коллективни подрядагIа болх бе доладелча денз, интенсивни технологех леладу оаха. Цига а кердадар юкъедоаладаьд. Масала, ка бола ялат хьалха сеялкашца дIадуваш хиннадале, кхай тIа минеральни удобренеш дIа-хьа кхувсача РУМ яхача агрегаташца бу из болх хIанз. Цун тIехьа лаьтта тIера дIанийсдеш, Iотеiадеш, шин саго дийнахьа 60 гектар дIаюв. ХIаьта хьалха трактора тIа цаI, сеялкаш тIа шиъ, Iотеiадеш лаьтта дIанийсдара цаI — виъ саг эшар. Цул совгIа, дийнахьа 20 гектара тIа мара дIадецар ялат. Цу тайпара, РУМ-ца болх бе даьлча, виънена метта ши саг мара а воацаш, кхозза лакхъелар къахьегама овсарле. Из тайпа йолча цхьан агрегатаца болх беш цхьоалагIча класса механизатора, коммуниста Волков Николая планагIа оаха дIаде дезаш хинна 753 гектар ялат шийтта дийнахьа дIадийра соахка гурахьа, цун тIехьара лаьтта дIанийсдеш из санна опыт йола механизатор Нажонов Ибрагим а вар. Сеялкашца дIадуваш хиннадаларе виъ сага бутт совгIа ха езаргъяр из болх бара.

Цунца цхьана, лерттIа болх хьабе новкъарле еш кхоачамбоацараш а нийслу. Масала, укх шера хIара гектара тIара план 140 центнер йолаш, 93 центнер мара коартолаш чуэцанзар. Фуд бахьан?

Цкъа-дале, геттара во дар дIаде денна фу, шозлагIа-дале, лазараштa, «колорадски» яхача чоапилга духьала молхаш тоха еза ха хьатIаэттача кхоачамболлаш уж а хиланзар, опрыскивателаш а яланзар. Царех дукхагIа яраш еха латт колхоза машиний коа хIанз а.

Хьувкъам чузцара лаьрххIа механизированни отрядаш вIашагIйоах тха боахаме хIара шера. Тхо долча цар болх беча хана наха алапеш, техниках, доагора-смазочни материалех ахча отряда фондера лу. Чуйица хьувкъам колхоза хьатта дIакхаьчар мара лархIац. ХIаьта механизатораша болх цIена хьа ца бар бахьан долаш кхашка цкъаза дукха ялат дус чу ца дахьаш.

Цар беча балха массаза а тIахьожам лоаттабе карагIдалац тхона. ХIана аьлча, де деза балхаш дукха да. Хьувкъам чузцара балха лерттIа тIахьожам лоаттабац колхоза правлене, партийни, профсоюзни организацеша. Цхьабакъда, из гIулакх иштта хургдацар, нагахьа санна хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача мел хьувкъам боал хьалхxе белгал - а доаккхаш, цунга хьежжа иззал из отрядо дIабеннилга тешал деш акт а оттаеш, чузцара тха кхаш тхогара колхозо дIайийдеш даларе.

ПодрядагIа болх бе даьлча денз дукхагIа ахча ийду наха. ХIаьта а догозорага хьежжа доагIар хьа-м лац. Масала, лурчогIа хIара гектара тIара 19,6 центнер генараш чудера оаха, план 13 центнер йолаш. Планал совгIа яьккхача продукцех бIаь-бIаь килограмм мара генарий даьтта даланзар е доагIачул кхозза, диазза кIезигагIа. ХIанз а хьаденнадац отряда лурчогIа заданел совгIа оаха кхеаьча гибридни хьажкIех доагIар а. ХIаьта оаха уж 15 центнер чуера хIара гектара тIара, план 13 центнер йолаш. Цул совгIа, массе хана кхееча хьажкIай цхьан килограммагIа доагIачул, гибридни йолча цхьан килограммах кхозза дукхагIа лургдолаш коэффициент оттаяьй республика. Колхозе цхьаннех цхьа дакъа мара лургдоацаш лохъяьй из. Цунна къаьстта раьза бац механизатораш.

ЦхьайтталагIча пятилетка тIеххьарча шера ка бола ялат чуэцаш колхозе хьалхара моттиг яьккхар тха отрядо. Яхьа условешка хьежжа из толам баккхарах ахчан преми йоагIар тха коллективана. ХIаьта тхона кхыметтел цIе вымпел е яланзар...

Лакхе белгалдаьккхача тайпара, дика толамаш даьхар соахка отряда механизатораша. Цхьабакъда, шоашта карагIдаьнначох доагIар кхоачаргхиларах шекбаьнна ба. ХIана аьлча, цох хьоадеш хIанз а хIама дац.

Лоацца аьлча, хадданза телхаю колхоза правлене отрядаца оттаяь договор. Дукхаза а нийслу низ кхо ца беш оаха къахьийга кхебаь хьувкъам чуэца кхыча отрядага дIалуш, тха техника а нах а кхычахьа болх бе увттабеш, де дезаш тха тхоай дукха гIулакхаш доллаше. Тхона эшаш боацаше «новкъостал» дара кхыча отрядашкара нах ухийт. Из бахьан долаш йоагIачул дукхагIа йоаю энергоресурсаш, дикка тIакхет юртбоахама продукци яккхарга дIадодар, лохлу наха доагIар.

Иштта кулгалхой формализм бахьан долаш, дох цкъаза дIадоладаь дика гIулакх.

П. КУСМАЧЕВ,
Сунженски района «Путь к коммунизму» колхоза кхаш леладеча механизированни отряда начальник.

«Чайка» яхача краснодарски фарфоро-фаянсови заводе бригадни подрядагIа болх беш я керттерча производства еррига коллективаш. Эцархоша малагIа дикагIа хоатт а хьожаш хIанзарча стилагIа, хозача формагIа. бес-бесара сурташ тIадола 150 совгIа тайп-тайпара изделеш арахец заводо. Кердача пхьегIий образецаш укхаза заводе экспериментальни художественни мастерской хьаю. Хьокха оттадаьча керда сурташца а формашца а юкъера дикагIдараш хьа а херже серийни арахеца кийчду.

СУРТА ТIА: живописни цеха конвейера тIа.

В. ВЕЛЕНГУРИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

КЕРДАДАР ЛЕХАРАШ

Тахан, Iилма - технически прогресс вай мехка социально - экономически дегIаахара керттера низ а хинна дIаэттача хана, чIоагIа лоархIаме ба рационализаторски болам, нийсагIа аьлча, дуккхача наьха кхоллам. Масала, стахановцаш берригаш а хиннаб рационализатора талант йолаш, балха керда наькъаш лехаш. Иштта ба хIанзара производстве хьалхалаттараш а.

Из дика кхетаду Малгобекерча бурув деттара балхий управлене коллективо. Боккха теркам тIабохийт укхаза рационализаторски балха. Соахка УБР инженерно-технически болхлоша, мугIарерча къахьегамхоша бIаь гаргга рацпредложени йоалаяьй. Царех 70 хIанзле а юкъейоалае вIаштIехьдаьннад, юхе йисараш теркал ца еш йитаяц — царга хьожаш лаьрххIа комисси я.

Рацпредложенеш тайп-тайпара, хул. Царех цхьалраша боккха е кIезига экономически пайда лу, вокхар хала физически балхаш аттача доах, кхоалагIчар продукце дикал лакхъе аьттув лу. Сона хетачох, рационализаце дерригa тайпаш цхьатарра дегIадоаладе деза, из дош талмастта дитача толамаш хилац.

Ди тIехьа шерлуш йоагIа УБР рационализаторий список. Тахан цун мугIарашка ва 75 саг, царех ахаш мугIарера болхлой а болаш. ЦIераш яха лов дикагIчар, уж ба И. Картоев, А. Косяк, С. Барханоев, И. Галаев, Б. Тебоев, Р. Миронова, В. Кошелев, П. Руслин, М. Дзейтов, Д. Дудаев, кхыбараш. «Лаьтта ийккхача маркхал араахар соцадара ВШН-150 насосах пайда эцар» яхача рацпредложене пхийтта эзар сома пайда бир. Из юкъейоалаеча хьинаре къахьийгар УБР начальника С. Темираева.

Соахка еннача рационализаторски предложенешта юкъе къаьстта белгалъякќа лов сона «Импортни турбай хир кердадаккхар» яхар. Цун экономичесски эффект — 49500 сом. Из кийчьяр бахьан долаш эзар сом гаргга преми елар цун автораштa И. Картоевнеи И. Галаевнеи.

Бурув деттарий балха эггара чIоагIагIа Iаткъа касткастта хула авареш. Царех дукхагIъяраш бурув каг а денна, лаьтта кIал дисарца ювзаенна я. Фу дергда цох хьахула зе ма хулла кIезигдара? Тахан Малгобекерча рационализатораша жоп лехад цу хаттара — укхаза хьаяьй «бурув лоацар» яха установка. Ала йиш яц, цо еррига проблема дIаяьккхай аьнна, цхьабакъда, чоалхане йоаца авареш сихха юстаръяхара новкъостал-м даьд. ХIаьта из — лаьттан гаьзашка долхача наькъий керда метраш, Даьхен рузкъа алсамдалар, наьха балхаца йола дог-уйла чIоагIъялар. ДIадахача шера 20 эзар сома пайда баьб цо.

Бурув деттара балхий управлене бIарчча коллективаш я рационализаторски говзал лакха йолаш. Царех я №№ 23, 19, 20, 93 буровой бригадаш, БПО, ЦИТС, АУП службаш, кхыяраш. Укхазара цхьабола кулгалхой А. Чилиев, А. Галаев, Л. Ильясов, И. Растегаев шоаш а ба рационализатораш. Цар новкъосталца соахка управлене чакхъяьккхай кердача техникахи технологехи йола 18 мероприяти. Цар экономически эффект — 670 эзар сом.

— Кердача шера кхы а шеръергья оаха рационализаторски штат, — аьлар УБР технологически отдела начальника И. Картоева. — Массане, кулгалхоша а мугIаререча болхлоша а дика кхетадаьд из мел лоархIам болаш да.

М. КАРТОЕВ.

ЦХЬАНА—БАРТТАЙНА ДЕЗАЛ

Аргунски «Пищемаш» завода продукци йовз республикал гаьнна арахьа. Укхаза хьаяь шура чуетташ йолча линешта лаьрхIа транспортераш, температура луш йола машинаш, берий кхачана лаьрхIа йола сокаш лоаттаю резервуараш, хьоар доаккхача промышленноста эша роторни питателаш, кхыйола оборудовани дIакхоач Советски Союза массе а миIинге — Прибалтике, Сахалине, Кольски ахгIайре тIа. Кавказе, кхычахьа. Цар болх бу Кхачан программа кхоачашъеча. Цул совгIа тха продукци йода вежарашха долча социалистически мехкашка — Вьетнаме, Афганистане, Монголе, Польше, Чехословаке, Кубе, кхычахьа.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара ма доагтIара накъадаха лерхIаш завода коллектив кийчлу керда къахьегама толамаш даха. Уж толамаш даха дагадехача эггара хьалха бIубол дукха къамаш дахача вай Даьхен халкъий дар санна дола интернациональни доттагIал долча тха завода коллективо уж толамаш доахаргхиларах. Из доттагIал тхона дениад вай беррига мехко. Тбилисе, Черкасске, Киеве технически документаци кийчду тхона, металл Мелитополера, Руставера, Запорожьера доагIа, лак, басараш Белоруссера, Латвера, Черсий-Балкхаройчера кхухь, редуктораш Ленинградера, Украинера, электроаппаратура Эстонера яхь.

«Пищемаш» завода цехашка латт Армене, Казахстане, Грузе, Урале, Украине, Москве, Ленинграде, социалистически мехкашка яь станокаш. Цар тIа болх беш ба 30 къамах бола нах — эрсий, украинцаш, нохчий, гIалгIай, болгараш, татараш, белорусаш, азербайджанцаш, кхыбараш.

Тха коллективе я болхлой интернациональни династеш а. Дуккхача хана болх баьб укхаза геттара дика маляраш болча мареи сесагеи МамедовгIар, азербайджанца Шомханеи эрсечо Александраси. Уж пенсе бахачул тIехьагIа заводе балха вера цар воI Володя. Инструментальни цехе дикагIболча говзанчаша нохчочо В. Закриевеи С. Загорскеи Iомавир из. ХIанз Володя ше бригадир ва, хIаьта цун сесаг Людмила инженер-технолог я. Цар хьалкхувш ши воI ва. Царех а хургба даьй санна завода болхлой.

Дуккхача шерашка барттайна баха а бах, къа а хьег моароши истийи болча ЗакриевгIар Вахаси Любаси, БасаевгIар Султанеи Галяси, МитаевгIар Вахитеи Татьянаси, тIема а къахьегама а ветеранаш болча ХатуевгIар Ахьмадеи Зинаси, кхычар а. Тхона хов дуккха дола цар бераш шоай даьша дIадоладаь традиционни гIулакх дIахо дахьа заводе балха боагIаргболга. Завода директор Р. М. Гайтаров юхавеначул тIехьагIа дукха хIама ду уж заводе балха бахкара.

Завода администраце йоакхо ю болхлой фусамашца а берий учрежденешца а Iалашбара. Тоайир общежити, берий беш, новкъостал дир № 2 йола юкъера школа дешара шерага кийчъяра. Сихъяь хьалъеш латт спортивни комплекс. Хьалъяьннай ПТУ керда комплекс, дешаран культурни гIулакхаш даран эша еррига сооруженеш а йолаш.

Кийча йола продукци дIаяхьийтаран из дIаяхьийтара договорни ханаш ца тувлаялийтаран ши кран оттаяьй. Хьалъяь йоалаш латт заводской автотранспорта йола боксаш.

ХьинарегIа бу клубера болх. Спорта яхьаш а кхыдола гIулакхаш а ду.

Цу дерригача кердадараша- эргалонаша тоаю коллектива морально - психологически нравственни климат, хьинарегIа къахьегара оарцагIбоах болхлой, чIоагIду царна юкъера вежарашха дола доттагIал.

Р. ЯКУБОВ,
завода инженер.

Вай лоалахой болча

ДАГЕСТАН — КУБА

Эзараш километраш никъ ба лоаман мехкан кортамукъален гІайреннеи юкъе, цхьабакъда, цар шоайла бокъонца дола интернациональни доттагІал хоттаденнад. ХІара дийнахьа лоацлу из никъ, дІа-хьа йола дега йІовхал кхы а алсамйоал.

Каст-кастта Дагестанера туристаш хул Кубе. Царна гу Гавана, Варадеро, Сантьяго-де-Куба, Гуама, Дайрики, кхыйола городаши провинцеши.

ХІанз а цу тайпара маршрутах баха кийчлуш ба Дагестана тайп-тайпарча городашкареи юрташкареи туристаш. Уж хьожаргба Куба историе, архитектура памятникашка, форда юхерча моттигашка салоІаргла. Цо кхы а чІоагІдергла вай шин мехка юкъера вошал.

«Дагестанская правда».

ДОТТАГІЛЕН ЦІЕИ

Дукха ха йоаццаш Черсий - Балкхарой столице Нальчике Къулбаседа - Кавказа автономни республикай профтехобразоване дешархой художественни самодеятельноста смотр хилар. Из хетаяьр Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дизара сийна чакхйоаккхача Ерригсоюзни фестивала. Цига дакъа лаьцар Дагестана. Къулбаседа - ХІирийчен, Нохч-ГІалгІайчен, Ставропольски края викалашеи фусамдаьшеи. Верригаа пхи бІаь саг совгІа вар.

ХІара коллективо гойтар халхараш, иллеш. Смотр йолча денозика №№ 1, 2, 4, 5 йолча СПТУ актови залашка интернациональни доттагІлен сайренаши вІашагІкхетараши хилар. Ха гІаяхарах йицлургйоацаш наьха дегашка йийшар уж.

Укхаза керттердар художественни самодеятельноста коллективай яхьаш яцар, кагий нах шоайла бовзар, царна юкъера вошал чІоагІдалар дар.

«Кабардино-Балкарская правда».

ВЕЖАРИИ ЭСКАРЕ БАХАБ

Ши воша ЦебоевгІар Станислави Анатолийи цхьан армейски даькъе гІулакх деш ба. Цхьанне шоллагІчун га доаккх, цхьабакъда, ше-ше эскаре гІулакх дара тІех хила гІерташ шоайла яхь лелаю. Салтий дашкеи ноаношкеи хоам баьб, цар къонгашта «Советски Эскара отличникаш» яха значокаш еннилгах, уж шоашка аьннар сихха чакхдаккха кийча болгах.

Эскаре вахале хьалха, итт класс яьккха ваьлча Станислава механизаторий курсаш яьхар, комбайнер волаш цхьан сезона кхашка болх бир. ХІаьта Анатолий профессех повар ва.

Доккхал ду дашеи ноаношеи шоай къонгаш иштта дика кхерах, шоай дезала сий цар иштта лакха лоаттадарах.

«Социалистическая Осетия».

Хьалхалаттарий опыт—массанена

ХУВЦАМАША НОВКЪОСТАЛ ДУ

Толаме чакхдаьккхар карарча пятилетка хьалхара шу Шалински района «Джалка» совхоза хьайбаш леладераша. Шера планагІа йоагІаш хинна 1150 тонн шура цхьоалагІа октябрь хьатІакхоачаш дІаелар, хІаьта керда шу хьатІакхоачаш — кхы а 247 тонн.

ХІара кхоабача Іаттагара 2400 килограмм шура яьккхар, е планал 300 килограмм дукхагІа.

Цу хьокхамашка кхача эгтара доккхагІа новкъостал даьраш ба дояркаш Хизриева Зулай, Гаплаева Есита, Закаева Марха, Давлетгураева Медина, скотник коммунист Гаплаев Ахьмад, кхыбараш.

Дикъ шу хьалха цу совхоза хьайбаш леладераша кхыметтел планаш а кхоачашъеш бацар. Хьалхара толам лурчогІа баьккхар. Мишта вІаштІехьдаьлар из де?

Ши шурий ферма яр цу боахаме 1983 шу тІакхоачаш. Цхьаннахьа бруцеллез, туберкулез долаш цамогаш доахан латтар. Могаш дале а къьна доландаь цамогаш долчарел дукхагІа шура луш дацар вокх ферме лаьттараш а. ФуннагІа дича а шура кхы тІакхетаргйоацилга ховш, хІаьта из бахьан долаш алапеш лоха доландаь, хьадечох дог ца лазаш, бе-башха доацаш болх бора наха а. Иштта уж бахьанаш долаш хьайбаш леладаро доккха зенаш дора совхоза. ГІулакх овлангара денз тоа ца дича даргдоацаш дар.

Юрта боахама управленера пурам а даьккха дІаделар могаш доаца доахан. Іул тоадара Эстонера, Херсонски областера цІеча фух долча доахана шинараш доаладир 1982 шера. Шу даьлча даьхкачул тІехьагІа къаьна долчарех цхьа дакъа доахан хийцар царца. Іул керда доаккхаш болх бир дІахо а. Иштта хийцар дерригa а доахан цхьан ферме дІа а оттадеш. ХІанз уж 510 да.

Из гІулакх чакхдоаккхаш, духхьашха бахкача Іатта, тІехьагІа цо лургйола шура цу ханна цунна даьча Іуналга хьежжа мара хургйоацилга ховш, низ дІакхоача доал деш къахьега баьлар хьайбаш леладераш а. Къонабараштa хьехамаш дора йоккхагІа опыт йолчар. Цу хана къаьстта а бехктокхаме хиннача балха юстара латта безам болаш гучаваьнначоа цу сахьате дІахайтар. дІахо а иштта уйла йолаш мара болх хьа ца бой, ловргвоацилга. Иштта барт бир ферма коллективе а. ХІаьта из даьраш кулгалхой а боацаш, керттерча даькъе совхоза толашагІа бола мугІарера хьайбаш леладераш бар. Цу эргалонаша дахийтар лакхе дийца толамаш. Цхьабакъда, царех кхоачамбаь Іе дага бац совхозе. ТІатеІІа лехаш я хьайбай маша алсамбаккха, пунга дІадодар лохде йиш хулийтарг йола таронаш.

— Соахка а цІеча фух бІаь шинар доаладир оаха Ставропольски краера, хІаранех цхьа эзари кхо бІаьи сом ахча а луш, — дувц совхоза директора Сулиманов Руслана. — Из геттара доккха ахча да. Цудухьа оаха лаьрхІад, дІахо йодача хана тхоай Іул кердадаккха а кхыча боахамашта дохка а хургдолаш шинараш хьалкхеделга тхоаш долча вІаштІехьдаккха. Из болх хІанзе а дІаболабаьб. ДукхагІа шура луча доахах хьахинна Іаьсий хьа а хержаш къаьстта Іунал деш леладу. Карара пятилетка юкъекхоачаш хІара шера кІезигагІа дале ах бІаь шинар кхыча боахамашка дохка йиш хургья тха. Цу тайпара эргалонаш яра чотагІа хьайбай боахам совхоза пайда беш хургболаш вІаштІехьдоаккхаргда. Цу хьакъехьа хьалхара толам а бера соахка. Шура яккхарга дІадахар планал кІезигагІа хилар.

Шин шера подрядагІа болх бир шурий фермо. Цхьабакъда, коллектив йоккха а йолаш лерттІа вІаштІехьдаккха карагІдалацар цу хьисапе болх белга.

— Цкъа «Юртара сахьат» яхача центральни телевиденех хиннача передачага хьожаш, хезар сона хьайбаш дезала подрядагІа леладелга а иштта болх беча доккхий толамаш доахилга а, — дувц совхоза керттерча зоотехника Зазалаев Мувсас. — Иштта гІулакх де лаьрхІар тхоай ферме а.

Дагалаьцар чакх а даьккхар. Детташ дола доахан латта пхи корпус я хІанз ферме. Царех хІаране чу къахьегачар, хьалхе дага а баьнна, дезала подрядагІа болх бергболаш гІулакх дир карара шу долалуш. ХІара корпусерча коллективаца договораш оттадаьд. Царга хьежжа бетта хІара хьайбаш леладечоа 155 сом аванс лу. Планал совгІа яьккхача шурах шу чакхдаьлча итог еш перерасчет а яь, коллектива карагІдаьнначоа юкъедихьача даькъага хьежжа кхы тІа а ахча лургда хІаранена.

Доахан леладеча корпусашта юкъе яьржача яхье хьалха Закаева Марха йоккхагІа доярка йола кхоалагІа яр я. БІаь гаргга етт лелабу цига. Іуналдеш пхи доярка я. Царех къаьстта дувца доагІа. Уж берригаш а, тайп-тайпара тайпан цІераш лелаеш бале а, гаргара нах ба. ХІаьта Марха йоккхагІа я царна юкъе. Доакъар хьатІакххаьа, помещени цІенъеш Іайна нувхаш дІакххаьа новкъостал деш вола тракторист Халуаев Лечи мара кхы саг юкъевайтавац коллективе. Скотникаш а бац. ХІаьта хІанз дийнахьеи буси хІара кхоабача Іаттагара бархІ килограмм совгІа шура йоаккх, е совхозе йолчул ши килограмм дукхагІа.

— Тха болх иштта вІаштІехьбаккхар дика дагадеха хІама да. Аз аьннар ца дича балац соца болх беш бола зІамагІа бараш, — йоах Закаева Мархас, ела а елаш. — Цул совгІа яхь йолаш эхь хетт уллув волчул а, хІаьта кхыча корпусе кхыча тайпагІа болча наха бечул а вогІа болх бе. Цудухьа шура а тІакхеташ я. Скотникий болх а оахош бу оаха. Тхоашта дикагІа хов малагІча Іатта мел а малагІа а доакъар дилла деза. Цул совгІа шура яккхарга дІадодар лохде а таро еннай цу тайпара болх бе даьлча.

Иштта уйла йолаш ба кхыча корпусашка болх бераш а. Цу хьисапе къахьега баьлча тІакхнйттай цар йоаккха шура а. Ферме гІолла хІара кхоабача Іаттагара дийнахьеи буси 0,6 килограмм дукхагІа йоаккх, соахка укх хана хинначул. ХІара дийнахьа тІакхеташ а я.

ХІанз 270 таргга етт мара бац совхозе бетташ. Цхьабакъда, дахкаш дараш хІара дийнахьа дукхагІа хулаш латт.

Цунца цхьана, юкъера лаьрхІача 70 — 80 килограммага кхоачаш тІаккхет дийнахьа йоаккха, шура а. ХІаьта хІара беттача Іаттагара дийнахьеи буси йоаккхар дІалаьрхІача из итт килограммал совгІа я.

Пачхаьалкхенна шура дІаялара укх шера план октябрь бутт болалуш кхоачаш а еш, Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузаш, пятилетка шин шереи кхаь беттеи план е декхар тІаийцад цу совхоза хьайбаш леладераша. Дагалаьцар чакхдаккхара тешаме лард йоллаш хьа а боагІа.

Иштта хьаьнала болх бе доккха новкъостал ду хьайбаш Іангара дахара соахка дика кийчо яь хиларо а. Эшаш моттиг хуле май бутт хьатІакхаччалца хьайбаш кхабара кхоачам хургболаш да Іалашдаь доакъар. Шортта да аьнна зехьа доа а дац. Цунна кхом бе йиш хулийтача моллагІча таронах ма хулла дукхагІа пайда эца гІерт.

Пхи тонн чуйодача яь чу пхи бІаь килограмм концентрированни доакъар, патока, тух, кхытайпа хьаьна хІамаш а техе Іанарца ча кийчлу ферма доакъара кухне. Хьайбаша ца дуаш дита доакъар а, цунах дІахо пайда эца йиш яр хьа а къоастадий. цу чу тосс. Дийнахьеи буси лоаттадаьчул тІехьагІа яьчура хьадаьккха хьаьшка дилла иштта кийчдаь доакъар, юхе хІама ца юташ дуъ доахана.

Йоакхо яьй хьайбаш Іангара доаллаше а царна тоъал моша доакъар хилийтара а. Цу гІулакха дІайийнай план 240 гектар йолаш, 440 гектар рапс, кхо бІаь гектар люцерна а. Из культура дІайийна кхаш кхы а шердергдолаш да укх бІаьсти.

— Тхоай хьайбашта меттел, кхыча боахамашка дохка а кхоачам болаш хургда тха укх шера моша доакъар, — тІатехар Сулиманов Руслана.

М. ХАМАТХАНОВ.

Журнала цхьоалагІа номер

КПСС Нохч-ГІалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Блокнот агитатора» яхача журнала укх шера хьалхара номер араьннай. Из дІайолалу «Шера хьалхарча деношка денз творчески, инициативно болх бе», яхача редакционни статьяца. «Йизза хозрасчет—производствана интенсификаци яра никъ» яхача рубрикана кІал кепатехай «Массаза а лохаш» яха корреспонденци. Цу тІа дувц Ачхой-Мартановски района «Урожайный» совхоза къахьегамхошта хьалхашка латтача бехктокхамеча декхарех, уж кхоачашдара цар дечох.

ТІехьайисар дІадаккхара «Самашкинский» совхозе дечох дувцаш я «Эргалонаш елга сихдара наькъагІа» яха статья.

«Атеистически темаш» яхача рубрика кІал я парте обкома лектора А. Горшкова «Дег чу дужа къамаьл» цІи йола статья. Хьалхара российски революци хинна 80 шу дизара хетаяь я партийни архива Іилман болхлочун В. Дериглазовай «Классови тІем тІа чІоагІлуш» яха статья.

ТІема-патриотически темах йола выступлени кийчъяьй А. Степанова, «Тешаме бола тІемахой-интернационалисташ хьалкхебе» яхаш я из.

«Электроприбор» яхача Грозненски завода хьехамчех дувц К. Донской «Хьехамчий гІонца» яхача зарисовка тІа.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Никарагуа мехка керттера экспортни культура — кофе чуэцаш латт. Революционни правительстваи къам мукъадаккхара Сандинистски фронтеи кофе чуэцача массане хьиннаре дакъа лаца аьнна баь тІахьехам хьаллаьцаб республикерча берригача кагирхоша. Никарагуа къулбаседа районашкара кофейни плантацешка болх беш ба Манагуа баха нах. 2,5 эзар совгІа болча студенташа, гІулакхерча наха, столица болхлоша СФНО 25 шу дизара цІерагІча къахьегама бригаде вІашагІ а кхийтта.

СУРТА ТІА: Матагальпа провинцера хьалхара хьувкъам.

ЧТК—ТАСС сурт.

● Хоам бу АПН корреспонденташа

Саид Мухаммед Шах революценгахьа валар

«Харакате ислами» яхача контрреволюционни группировка кулгалхой членех цаІ Саид Шах 1986 шера аьхки афгански Іаьдала ший лоІамагІа каравера. Дукха ха йоацаш са цунца Кабуле вІашагІкхетар хилар. Из цига ший гІулакха венавар, ХІаьта аз цунга афгански контрреволюце стане волаш цо даьхача шерех дувцилга дийхар.

— Душманий мугІарашка со тувлаваларах а доацаш айса леладер дизза кхета а деш кхаьчар. Амина режима тиране, цун динах тешаш болчарна духьаларча къизало — цу дерригне, 1979 шера дуккха афганцаш моастагІий стане бигар. Ховш ма хиллара, режима репрессеш моллаштеи Іилманхошта-богословаштеи духьала ерзаьяр. Царна юкъе нийсвелар со а — Кабульски университета теологически факультета студент.

Саид Мухаммед Шаха дІаьха ворхІ шу ший мехка воацаш даьккхар эггара хьалха Иране, тІаккха Пакистане, юха а Иране.

— Афгано - ирански доазол тІехьаваьнначул тІехьагІа, — дІахо дувц Саид Мухаммед Шаха, — со Тегеране кхаьчар, хІаьта цигара Пакистанерча Варсак яхача лагере. Цу лагере, хІаьта нийсагІа аьлча, диверсионно-подрывной школе аз цхьа шу совгІа ха яьккхар. Укхаза американскии пакистанскии «хьехамчаша» массе а тайпа герз тоха а урс детта а Іомавир со. Каратэ а дзюдо а приемаш караерзайир аз. Дукха хІама хов сона яхаш, — велакъеж Саид Мухаммед Шах. — Иштта подрывной пропаганда чакхъяхара методаш Іомаяра а боккха теркам тІабохийтар укхаза. Информаци гулъе, цун обработка е, йоахараш дІа-хьа доаржаде а, уж «бакъ» мишта де деза а Іомадора. Американски инструктораша шоай бокъонца йола цІераш лечкъайора. Тхона уж кличкех мара бовзацар: Том, Джек, Вилл, царех цхьабараш бусалба цІераш лелаеш а бар.

Варсаке Іомадеча ерригача периодагІа тхо тешадора, «тха мехках колони е тІертача эрсий атеистий ди боаца режимаца» гІоазот тІом беш ба шоаш, яхаш. Цунах тешар берригаш а, со а.

Варсакера араваьнна дукха ха ялалехьа со дерригнех кхета ваьлар. «Раке хак» яхача газете балха отта вІаштІехьдаьлар са, хІаьта иштта доазол дехьа дІа-хьа ухача «муджихиддинашца» каст-каст вІашагІкхетараш хулар са. Цар дувцар шоаш боабаьча моллаех, иштта лелхийтача маьждигех. Цу дерригнех царна ахча телар. Цу бандитизмах се кІаьдвенналга кхетаде ваьлар со. Каст-каста са безам хулар «кортамукъален тІехьа къовсам лоаттаберашцара» гІулакх доходе. Хетаргахьа, из уйла хьакхоллача сона новкъостал дир «Харакати исламена» кулгал деш вола Наби Мухаммади Израила новкъостал деш а, хьаллоацаш а хиларо. «Моссад» яхача израильски разведка агенташа ду организаце бІухошта камаьрша дІайовзийт шоай опыт. «Гаргара Малхбоале» цІийца хьал йизача режимаца мишта леладу гІулакх? Из уйла са керта чура ялацар.

Иране волаш цІагІара сай хьамсарча Гор яхача провинцера хоамаш ухар сога. Сай да тхоай провинцера Афганистана Къаман даймехка фронта кулгалхоех цаІ а, хІаьта вокхагІвола воша НДПА мугІарашка а волаш контрреволюционерашца тІом беш волга ховра сона. Цар кхело со тешавир боккъонца йолча правительства, духьала тІом бечар гаргарча наха революционни Іаьдало бекхам ца белгах. ТІаккха аз лаьрхІар: вІаштІехьа ма долла Гор яхача провинцерча Іаьдала караваха.

Саид Мухаммед Шахага тІех тІайоагІача хана фу де лерхІ а аьнна хаьттар аз.

— Теологи дІахо Іомае кийчлуш ва со. Хетаргахьа дукха ха йоацаш хьаьяча исламски Іилмана общества балха сай дакъа лаца таро хургья мотт сона. ХІаьта, хІанз юха корабаьча даймехка ваха ховш ва.

Борис ГАН,
АПН соб. корр.

Кабул.

ЛОНДОН. «Балха моттигаш хьаех оаха!» «Бе болх ца хилар соцаде!» — уж английски столице дуккха эзараш йолча къахьегама общественноста дакъа а лоацаш чакхъяьннача демонстраце доакъашхой керттера лозунгаш.

Бе болх ца хилар дІадаккха аьнна къахьегамхоша дІадехар дохадеча тори правительства хІама деш ца хилар дагадохийташ дар из нах арабалар. ХІанз официальни даннегІа «сов бола нах» 3,3 миллион саг хул, хІаьта уж балха оттабара перспективаш геттара кІезига я.

Л. ПАХОМОВАИ сурт. ТАСС.

КАЛЕЙДОСКОП

ИШТТА Я КРИЗИСА ЮХЬ

Санта — Крус яхача городерча газета тІа цкъа цхьа объявлени яр: «Чулатта саг веза, алапи хьехархочун оклада нийсса хургда», аьнна. Цу объявлене «бегдоах» дипломированни специалиста геттара кІеанга алапи телаш хилар.

Тахан боливийски городий улицаш нахах хьалйиза я. Берригаш — бераш, къоаной, кхалнах, хьабе болх боацаш лела шахтераш, батракаш, служащеш тайп - тайпара хІамаш йохкаш ба, цхьабакъда эцаш цхьаккха а вац. Уличии лотокашка — французски дуфеш, батарейкаш, сахьаташ, теникаш, кІомалаш, ленташ, шоколад, мерза дaараш, календараш, кочамаш. Цхьан дешаца аьлча дагайоха йиш мел йола хІамаш.

Дунен халкъашта юкъерча банкаи транснациональни корпорацеи сейфашка хьабоала пайда кхоача кІала, мехкдаьтта, дезача маьхера тІой, иштта кхы дола рузкъа доазол дехьа дІакхухьийтача мехко шиІ эхь дайна къел городий улицашка хьаарайоаних. ХІаьта, чикле (резинка) а Іувшаш царна сурташ доахаш лел бІаьхий туристаш. Боливе бахача дукхагІболча наха резинка е коки гІа Іувш. Моцала сатохара кхы де хІама доацаш ду цар из. Иштта я кризиса юхь.

ПЕРНАМБУКУРА ТУРПАЛИИ ПАРК

Цох хиннай туристаши искусство езараши зерате уха моттиг. Укхаза, Бразиле къулбаседкъа - малхбоалехьа, Пернамбуку яхача штате, цаІ шоллагІ чоа тІехьа хьаувтт 25 тонн дозал дола йоккхий гранитни статуяш. Мехка укх районе дукха бах лаьш бохкаш хиннача португальцаша плантацешка болх бе боалабаьча негрех — африканцех хьабаьнна нах. Уж я чубака цІа доацаш лелача халкъа восстанешта музыкантий, батракий юкъе дакъа лоацаш хиннарий, хІаьта иштта мифически хьайбай — бразильски къулбаседкъа - малхбоалерча фаьлгаш тІеи легендаш тІеи дувцача турпалий скульптураш. Царех цхьаяраш из моттиг къайлайоаккхача доккхийча гранитни тІох яь я.

(АПН).

СССР-а КХАЧАН ПРОГРАММА: ХЬАЛХАРА ИТОГАШ

1990 шерага кхаччалца йола Кхачан программа тІаийца пхелагІа шу да. Фу хувцаденнад цу юкъа нах кхачан продукташца Іалашбеча, мехка агропромышленни комплексе?

ЛоархІаме йолча эггара хьалхарча итогех цаІ — агропромышленни комплекса материально-техническии база хоалуш чІоагІъялар. Цун керттера производственни фондаш 1985 шера 393 миллиард сомага кхоачаш лакхъеннай, е 35 процент. Юртбоахама къахьегам фондащца ІалашбарІ цу юкъа — 38, энергеца 23 процент дегІаденад. Юртбоахама культураш дІайийча денз хьувкъам чуэццалцеи чакхбаккхалцеи деча балхашта механизаци яра эша лакхапроизводительни техникаца юрташ Іалашъелга тІа-тІа а шерлуш да.

Минеральни удобренеш 35 процент дукхагІа юкъейоалаьй юрта боахаме, 1985 шера уж 25,4 миллион тоннага дІа а кхоачийташ. Цунца цхьана, минеральни удобренеш кийчъяра объемага диллача вай мехко дунен тІа хьалхара моттиг дІалоац.

Мехка 58 процент оахаш дола лаьтта йокъал, ахйокъал латтача зонашка да. Цунца цхьана боарамал тІех тІоадал латтача Нечерноземни зоне а дукха лаьтта да юртбоахама культураш дІаювш. Цудухьа хий дуллилга, кхаш цунах докъаделга вІаштІехьдаьккха, овлангара денз уж лаьтташ тоа ца дича юртбоахама производство цига лерргагІа дегІайоалаелга Іалашде йиш яц. Парте аграрни политике цун йоакхо а ю. Духхьал 1981—1985 шерашка хий дуллаш дола кхаш 3.3 миллион гектарага кхоачаш шердаьд, тІоадалах докъадаьраш — 3,5 миллионага кхоач. ХІанз вай мехка хий дуллаш дола лаьтта 35 миллион гектар да. Цигара кхашка кхеечох кхоалагІа дакъа продукци йоаккх.

Кхачан программа чакхйоаккхача лоархІамегІа йола итог — кхашкара йоаккхаш йолчеи хьайбайи продукце объемаш лакхъелар, цун ларда тІа бахача наха кхачан продуктех пайда эцилга дегІадар.

Буржуазни «советологаша» каст-каста дувц, СССР юрта боахам экстенсивни лелабу, хІаьта советски Кхачан программа чакхйоаккхалургъяц, яхаш. ХІаьта хьожаргда вай долаш долчунга.

СССР кхачан программа:

БІаь гектарага диллача юртбоахама продукце валови производство (хІара шера юкъера лаьрхІача) СССР-е 1961 — 1965 шерашка 14,1 эзар сом маьха хиннаяле, 1981 — 1985 шерашка 23,5 эзар сомага кхоачаш лакхъелар. Ткъаь шера — 1,7-зза.

Нах тІакхеташ хиларах сихагІа дегІаух мехка юрта боахама продукце производство. Нагахьа санна 1961—1965 шерашка цхьан сага лаьрхІа (юкъера лаьрхІача шера) 369 сом маьха юртбоахама продукци йоаккхаш хиннаяле, 1981 — 1985 — 480 сом маьха, е 1.3-зза дукхагІа.

Вайна гучча тайпара, бокъонца долаш долчо хаьдда дІадоаккх буржуазни пропагандас дувца долаш доацар. ПланагІеи лерргІеи дегІабоагІаш ба СССР юрта боахам. ЧІоагІлуш ба интенсификаци яра наькъа тІа, тІа-тІа а дикагІа кхоачашду кхачани юрта боахамеи бийдалцара мехка хьашташ.

Кхачан программа хьалхарча шерашка кхашкареи хьайбашкареи йоаккха продукци алсамъяккхаро таро хилийтар нах кхоабилга хоалуш тоаде. ХІара сага шера кхоачар дегІаденад: дулх— 58 килограммагара 1980 шера 61 килограммага кхоачаш 1985 шера; цу тайппара шура — 314-негара 323 килограммага; фуаш — 239-негара 260-нега: баьцадаараш — 97-негара 102 килограммага кхоачаш, соми комараши — 38-негара 46 килограммага.

Кхачан программа кхоачашъеш дІадаха дикъ шу белгалдаьннад юрта лоархІаме социальни хувцамаш дарца а. Парте юрта чакхйоаккха хІанзара социальни политика тІаерзаяь я болхлошта доагІа алапеш дегІадоаладара, ахархочун къахьегама чулоацам эрга а боаккхаш лерргІа цунна индустриализаци яра, тешамеи комфортабельнии нах чубахара гІишлош хьаяра, культурно - бытовой, медицински торговии гІулакх делга тоадара, унахцІена тІехье хьалкхеяра.

Ма ярра йола факташ ераш я. ТІеххьарча пхе шера колхозхошта цар къахьегамах луш дар 29, хІаьта совхозий болхлоштеи гІулакхерча нахаи — 23 процент дегІаденад. Цу юкъа юрташка хьалдаьд 166 миллион квадратни метр нах чубахара цІенош, е цул хьалхарча пятилетке хиннaчул 12 процент дукхагІа.

1965 шера юрта вахача хІара сага 9 квадратни метр чуІе моттиг кхоачаш хиннаяле, 1985 шера из 13 квадратни метрага кхаьчар.

Юрташка нах чубаха цІенош хьалдара балхаш укх пятилетке кхы а шерагІа даржаргдолаш да. 1981 — 1985 шерашка хинначул 30 процент дукхагІа а долаш, 216 миллион квадратни метр нах чубахара цІенош хьалде лаьрхІа да. Беш, ков, кхийнаш долаш, кхыча тайпара аьлча боахам лелабара хиланза даргдоацар долаш усадебни хьисапе комфортабельни цІенош хьалдеш да.

Производственни низел совгІа, производственни отношенеш а дІахо йодача хана эргайоахаш тоае лаьрхІа да Кхачан программагІа. Цу хьакъехьа хІанзле даьр кІезига а дац. Мехка агропромышленни комплексана кулгалдара а реорганизаци яьй. Массехк министерствай ларда тІа хьаьяй СССР Пачхаьалкхен агропромышленни комитет (СССР Госагропром). Иштта органаш вІашагІъехкай республикашка, краяшкеи областашкеи. БІарччача боахама системана санна агропромышленни комплексана кулгалде, планировани, финансировани е, материально - технически Іалашо яра шерра бокъонаш а полномочеш а еннай СССР Госагропрома.

Экономически хьисапех боахам лелабе шерра никъ болаш йола, керда боахама механизм хьалъяьй. Дикка шерлуш я колхозийи совхозийи шоай лоІамагІа боахам лелабе йиш хулийта бокъонаш, лакхлуш латт тІехьара хьахургдолчох цар безами бехктокхами. Хоадамболчча маьхех пачхаьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара хувцалуш йоаца пхе шера планаш увттаю колхозаштеи совхозашеи. Планал дукхагІа мел даькхачох, хІаьта коартолий, сомийи баьцадаарийи плановй продукце 30 процентах шоай лоІамагІа пайда эца йиш йолаш да боахамаш, цу даькъе базар тІа йохка а.

Лаьттан экономически мах, боахамаш производственни фондашца, къахьегама ресурсашцеи кхыча материально - технически средствашцеи Іалашдар лоархІаш йолча, прогрессивни нормативай система ларда тІа еш хургья планировани, финансировании материально-технически Іалашон.

Цунца цхьана, ала деза, Кхачан программа цхьайттагІча пятилетка оттаяь цхьайола заданеш йизза кхоачашъяьйоацилга. Даккханза дисад, масала, дукха ялат, кхы тайпа продукци. Мехка цхьайолча районашка цкъаза дулх ца дохкаш моттигаш нийслу хІанз а. Боккха бац агропромышленни комплексе хьаьча технически потенциало цхьайолча республикашка, краяшкеи областашкеи бу пайда.

Цу дерригне хьахьонх, из дегІайоалаеча хІанз а дукха халонаши чоалхане проблемаши нийслулга. КПСС XXVII съезде белгалдоаккхаш хиннача тайпара, хоадамболлаш долча хувцамашка кхача деза укх пятилетке. Юртбоахама производства темпаш шиннел дукхагІа дегІайоалаергйолаш ,сага кхоача дулх, шура, баьцадаараши соми дикка дукхагІа хулилга Іалашдергдолаш да. Цунга кхоачаргдолаш да Іилма-технически прогресс сихъяра ларда тІа производствана хадданза интенсификаци, ма могга дукхагІа пайда лургболчча тайпара, лоархІамеча участкашка средстваштеи низаштеи концентраци яра чотагІа.

Деш дола къамаьл да хьалхарча аргІагІа лаьттан хьоанал лакхъярах, юрта боахам тешшаме лелабе йиш хулийтаргйола хьалаш вІаштІехьдахарах. Опыто хьахьеккхача тайпара — цу толамга бода никъ йоккха эффект лу интенсивни технологи балха юкъейоалаяр. Цунах пайда эцаро духхьал дІадахача шера йиш хилийтар кхы тІа а 16 миллион тонн ялат, хоалуш дукхагІа кхы тайпа продукци яккха. Интенсивни технологех соахка кхедаь ялат 31 миллион гектарага кхаьчар, цу гІулакхо таро хилийтар 26 миллион тоннал кІезигагІа доацаш кхы тІа а ялат чуда.

Тохкаш я чуэцаш, дІаюха хьош, дІаоттаяь лоаттаеши чакхйоаккхаши кхашкареи фермашкареи йоаккха продукци йоаелга лохдарца бувзам бола проблема а. Шиннел дукхагІа лакхлургйолаш я карарча пятилетке продукци лоаттаяраи чакхъяккхараи базаш хьаярга дІайохийта капитальни вложенеш.

КПСС XXVII съездо декхар оттадаьд — карара пятилетка чакхйоалаш юрта боахама продукци яккхара, СССР Кхачан программа тІа оттадаьча доазонашка кхача. Мехка агропромышленни комплексе хулаш доагІача хувцамаша, программа кхоачашъеш хьалхарча дикъ шера даьчо лархІа йиш хулийт, съездо оттадаь декхар кхоачашхургда аьнна.

Р. ИВАНОВ, (АПН).

СПОРТА ХОАМАШ

ФУТБОЛ

ДІадахача салоІача деношка тайп-тайпарча республика стадионашка Нохч - ГІалгІайчен Іан ханарча футболах йолча чемпионата шоллагІча тура вІашагІкхетараш чакхдаьлар. Юха а эсала лайзар ссахкара чемпион «Динамо», из эшайир «Нефтяника» футболисташа.

Кхыдола ловзараш иштта чакхдаьлар: «Колос» (Горячеводски УБР) — «Темп» (ГРМЗ) — 2:1, «Строитель» («Трубопроводстрой» трест) — ЧИТО — 0:0. «Вайнах» — «Урожай» — 3:1, «Машиностроитель» — «Агропром» — 5:0. «Нефтехимик» — СДЮСШОР — 1:0.

Кердача сезона кийчо еш ба «Терека» футболисташ. Укх деношка уж лайзар «Локомотиваца». Счет 4:0 йолаш кот а баьлар.

Цу тайпара вІашагІкхетараш кхы а хургда.

КІАЛТОХАР

Укх деношка Махачкале чакхъяьлар ший лоІаме кІалтохарах йолча РСФСР чемпионата кагирхошта юкъера яхьаш. Цига дакъа лоацаш бар Ростовера, Воронежера, Краснодарера, Красноярскера, кхыча городашкара атлеташ. Берригаш а 200 саг.

РСФСР вІашагІкхийттача команда мугІарашка бар вай мехкахой а. Къаьстта боккха толам баьккхар СССР спорта мастера Такаев Іарбе. Ханал хьалха чакхдаьккхар цо шийна хинна ялх вІашагІкхетар. Финале къовсавелар Иркутскерча спортсменаца З. Маргиевца. Укхаза а котваьлар Грознера атлет.

Нуцулханов Зелимхана (82 кг) кхоалагІа моттиг яьккхар. Кастта Караганде хургйолча СССР чемпионата кийчо еш ба уж.

* * *

Тахан Омске дІайолалу боккхагІболча спортсменашта юкъера классически тайпара кІалтохарах йола яхьаш. Цига дакъа лоацаш хургба вай мехкахой Х. Мулаев, А. Абаев, А. Лимаев, М. Омаев, Р. Мусаев.

— Берригa атлеташ дика кийчбеннаб лоархІам еча яхьашта, — аьлар РСФСР заслуженни тренера С.-А. Абдулаева, — Цудухьа толамашка хургйолча дунен халкъашта юкъерча турнире дакъа лоацаргда цхьаболча вай мехкахоша.

ШТАНГА

Соче чакхъяьлар езача атлетиках йола кагирхошта юкъера яхьаш. Боккхача толамца дІайихьар уж вай республикерча спортсменаша. Царех бархІ призераш хилар.

Хьалхарча моттиге ба А. Эдиев, Р. Мусаев, Р. Гаштыгов, И. Люмаев, шоллагІча — Д. Каимов, М. Сайдулаев, А. Джамбеков, Э. Баракаев.

Цул совгІа А. Джамбекова, Э. Баракаева, Р. Мусаева, А. Эдиева СССР спорта мастера нормативаш кхоачашйир.

А. ИЗМАЙЛОВ.

САМБО

Вологда яхача городе «Буревестник» ДСО Российски совета самбох йола яхьаш чакхъяьлар. Цига дакъа лаьцача вай республикерча кхаь спортсменах шиъ призер хилар.

Шоай дозал 57 килограммага кхаччалца долча спортсменашта юкъе чемпион хилар. Ш. Ахмадов. ХІаьта С. Юнусов (62 кг) кхоалагІча моттиге ва.

* * *

Классически тайпара кІалтохарах йолча яхьашка толам баьккхар Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен хьехархой института студента И. Плиева. ХІанз ВЦСПС кагирхошта юкъерча яхьашка кийчлуш ва из.

А. АЛИЕВ.

СПАРТАКИАДА

ДІайолаеннай «Труд» ДСО Облсовета физкультура производственни коллективашта юкъера спартакиада. Из хургья спорта шийтта тайпах. ТІеххьара яхьаш чакхъяргья Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузаш.

Спартакиада 4 этапах латт. Юкххьанца физкультурникаш къовсалургба цехашка, бригадашка, отделенешка. ТІаккха предприятешка, учреждененшка, объединенешка. КхоалагІча этапе профсоюзий обкома хьалхле яккхара яхьаш хургья. ТІеххьара — финал. Цига дакъа лоацаргда дикагІчар, спортивни хьокхамаш лакхагІдолчар.

Спартакиада дІайолаелар «Садко» яхача бассейне. Цига яхье яьлар 25 команда. ГІадвугаш дар физкультурникаштеи спортсменаштеи юкъе дукха цар кулгалхой, керттера специалисташ хилар.

МаІача наьха эстафете толам баьккхар Грозненски технологически транспорта управлене коллективо. Дика хьокхамаш долаш чакхбаьлар ГрозНИИ, «Промавтоматика» НО, ТЭЦ-2 физкультурникаш.

Т. СОКОЛОВА.

А. С. Пушкин вийнача дийнахьа денз 150 шу дизарга

СУРТА ТІ А: А. С. Пушкина Паччахьалкхен музей-заповедника директор, Социалистически Къахьегама Турпал С. С. Гейченко Михайловске Олскерча дешархошца.

Ю. БЕЛИНСКЕ сурт. ТАСС фотохроника.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТАШ КХЕБУ

Доккхий декхарш да тхона шийтталагІча пятилетка шерашка хьалхашка латтараш. Цу декхараштa юкъе лоархІаме да, къамашта юкъера доттагІал дІахо чІоагІдар. Интернациональни болх дика дІахьош ба хьехархой Чаниева Роза, Асатурян Сусанна, Ибрагимов Иса, Рогаль Калерия, Калмыкова Екатерина, Ахиев Руслан, Геоева Земфира, иштта кхыбараш а. Эрсий метто новкъостал ду царна из болх бе, берашта, цар даьштеи ноаноштеи тайп-тайпара лекцеш еш цар. ЧІоагІа пайдане хул уж.

ЦІи хезача гІалгІай йоазонхочун Гойгов Іаддал-Хьамида 90 шу далар дездеш, тха школе 1986 шера 5 ноябре сайре хилар. Укхаза дакъа лоацаш яр филологически Іилмай кандидат Чахкиева Р. А. Доклада тІа белгалдаьккхар, Серго Орджоникидзе, тешаме новкъост волаш, Гойгов Іаддал - Хьамида хьалхаленца революционераша шоай беххтокхаме декхараш кхоачашдар, І. Гойгов лоаман воІ, лоамарой уйлаш йовзаш, цар бала лайна, царца Іимерза ваьха хилар. Цун дувцараш, очеркаш, повесташ, статьяш ювцаш къамаьлаш дир дешархоша.

ЧІоагІа пайдане да дешархошта Октябрьски революци йоалача хана къамашта юкъе хинна вошал довзийтар. Цунах лаьца лакхерча классашта дийцар организатора Гаургашвили Раисас. Укхаза бийцар Киров С. М., Орджоникидзе Г. К., Шерипов А. Д., Ахриев П. С., Гикало Н. Д., Дьяков А. З., иштта кхыбараш а. Шоайла вІаши барта а болаш, паччахьа Іаьдала дуьхьала къовсам лоаттабаьб цар.

Тха школьни партийни организаце чІоагІа теркам беш я интернациональни болх тоабара. Соахка 8 декабре хиннача партийни собране дийцар интернациональни болх тоабара дош. Собране къамаьлаш даьчар белгадаьккхар кхоачамбоацараш а, дІахо из болх мишта дІабахьа беза а дийцар.

Интернациональни белхах лаьца я школьни библиотеке йола оагІув. Гуча метте хьалтахай «ДоттагІий ахархой, тІемахой» яха стенд. Цо хьа гойт дІаяхача хана наха юкъе хинна доттагІал.

Масса йолча хана, доттагІал долча толамаш хиннад. Вай мехка из доттагІал хІара шера чІоагІлуш хьадоагІа. Ленина аьннача тайпара, къамашта юкъера доттагІал чІоагІдеш хьейоагІа, вай Коммунистически парти. Иштта, из доттагІал чІоагІдеш, хьалкхувш йоагІа тІехьа кхетаеш я Орджоникидзевски № 3 йолча юкъерча школа коллектив а.

Т. ХАШИЕВ,
Орджоникидзевски № 3 йолча юкъерча школа хьехархо.

Театре—премьера

ИРАЗА НИКЪ

Нохч - ГІалгІай АССР халкъа яздархочун Боков Ахьмада «Беке къонгаш» яхача романах шин даькъах латта инсценировка яьй Москверча кинодраматурга Голяков Яковеи вай театра режиссера Беков Мустафаси. Уж шаккхе спектакль гІалгІай труппа артисташа хетаю Сийлахь боккхача Октябра 70 шу дизара. «ЦІий кхайк» яхача хьалхарча пьесо дувц революци хилалехьа ГІалгІайчене лаьттача хьалах. Дукха ха йоаццаш цунах оттаяьча спектакла премьера хиннай. Таханара вай къамаьл цунах да. Оттаьр — Беков Мустафа, художник — В. Жуйко, композитор — С. Павленко.

Цу спектакла тІа ше болх бе волалуш Беков Мустафас аьлар:

— Наха довзаш, дезаш долча романа инсценировка е атта дац. Из Іалаьмате чоалханеи бехктокхамеи хІама да. Роман дешараштa хет: из е вож хІана дац. Укхаза дицдалийта йиш яц литературни произведени цаІи драматургически яр кхыяри йолга. Театра законаш довзаши царех кхеташи бе безаш ба из болх. Романа тІа мел дар инсценировкана юкъеоза таро яц е вІаштІехьа а даргдац.

Хьалхашка латта декхар а бехктокхам а кхетабеча специалиста къамаьл дар из. Инсценировщикашта укхаза корабир нийса никъ. Цудухьа цар аьттув боалаш чакх а баьлар из болх. Цунна эггара дикагІдола тешал — премьера.

Из—гІалгІай халкъа драма, революци хилалехьа цхьаккха бокъо йоацаш, миска даьллача халкъа драма. Режиссера дика вІаштІехьдаьннад цу спектакла керттера чулоацам—общественни сакхетам индивидуально-тайпанчунгара (родовойчунгара) баьнна революционничунга кхачар хьахьокха. Цун керттера тема харцо, тийшаболх ла мегаргбоацилга, массадар а нийсхо йолаш хила дезилга. Из нийсхо, паргІато кортамукъале йоаккхаш къовсам лоаттабе безилга.

Шоай даьй дика традицеш хьаллоацаш тахан хьинаре къахьегаш йоаллача къоначa тІехьенна боккха идейно-политически а, нравственно-эстетически а, художественно-эмоциональни а кхетам лургболаш болх ба режиссера а актераштa а карагІбаьннар.

Мишта дІайолалу спектакль? ВІаьхийча СаІадас вийнав ший юртахо, шийдезал кхаба гІерташ къе, миска ваьлла ахархо Беки. Из дІаволлаш этта таьзет да. Цига гулбеннаб дукха нах. Царна юкъе ба къебараш а бІаьхийбараш а. Цар шоайла даьча къамаьлех вайна гучадоал СаІадас Беки бехк а бахьан а доацаш, ше визарагІа вийнилга. Укхаза вай кхетабу бІаьхийчар а паччахьа Іаьдало а нахага бахьар мел боккха бала ба. Из деррига ла ца могаш, цу дерригнех тоха са доацаш дорхбенна, фу де деза, малагІа никъ лаца беза ца ховш ба къахьегамхой. Гуш да, тоха са доацача уж кхьачалга, гайна-ганза цу шин социальни класса юкъе лира къовсам оттаргболга, котваьннар мара ца вусаш из чакхбала а безилга. Цу гІулакха анаюхе морхаш Іовш латташ я. Ансамблеви йола из спектакль оттаяьча режиссера Беков Мустафай а цига ролаш ловзаеш болча актерий а дика вІаштІехьдаьннад цу тайп-тайпарча социальни лагІаш тІа латтача наха юкъера цабезам боашхаш хьахьокха.

Лоамара арадаьннача тоатолгах доккха хий хулаш санна, цхьаццa темаш а подтемаш а хьаетталуш халкъа драма хиле дІаотт из спектакль. Из тема кхы а кІоаргъе гІо ду Беков Мустафас цига юкъейоалаьча хоро. Боккъалдар аьлча, из хор спектаклерча керттерча турпалех цаІ хиле дІаотт: сцена тІа гуш дар зрители дикагІа кхеталдергдолаш илли оал, цу хорера хьааравааьле цун доакъашхочо хиннар довзийт, моллагІча турпала кхелах, вахарах хоам бу. Философски маІан долаш да хоро дІаоалаш дола «Вайна кІорда ма дергдац е лаьтта аха, вайна кІорда ма дергдац укх лаьтта даха» яха илли. ФуннагІа хало тІаоттарах хада йиш йоацача бувзамах а безамах а дувц цо. Хор дІайолалу балано кІалвитача, сага лакхача оазаца (Зангиев Руслан). Из цун оаз хьаллоац, хало яйзаяр аьнна вохаргвоацача денalеча къонахчун оазо (Наурбиев Руслан). Царна оарцагІа йоагІа маІача наьха ерригa хор. Цу муамо хьалъюз ерригa сцена. Иштта режиссера йоашха а йоаших, чІоагІ а ю, хало а атто а цхьана екъа еза яха принцип.

Спектакле дакъа лоацаш ба гІалгІай труппа берригa актераш. Царех пхьабараш шишша а кхы дукхагІа а ролаш ловзаеш ба. Атта дац цхьан спектакле из де. Шоайла тара йоацаш уж ролаш хилча хІаьта а. Масала, цу тайпара я Беков ИбраьхІама спектакле ловзаераш. Царех цаІ — пирстоп Сахаров. Фу саг ва къоначa артиста гойташ вар? Паччахьа Іаьдала йистошка дахача къамий шоайла барт ма хилийта яха паччахьа замалахьара къиза принцип хьаллоацаш, из чакхъяккхара деррига ший вахар дІаденна бІеха саг ва Беков ИбраьхІама пирстоп. Йоккха я цун хІиллеи питами. Иштта аттагІа да Іазап Іувшаш боахка миска нах лоалла лоаттабе, шоашта дезар царгара хьадаккха. Цунца ба хьалдараш — дукха жа дола вІаьхий саг — СаІад (Б. Даскиев), шийтика йола Соси (Т. Тумгоев), юртда Іази (С. Гайсанов), ШаІип молла (Хь.-Б. Булгучев). Цар новкъосталца кхы а чІоагІагІа нах тоІабе, царна кхерам тІатасса вІаштІехьдоал Сахарова. Наха миччахьа аьнна дош, кодабаь шоай бала цу сахьате дІахов пирстопа, аьхаша шийга из деррига а дІадувцандаь. Аьхаш, хьалдараш ба массаза а цунна гонахьа кхестараш. Уж гІерт цо фу оал, цунна лага фуд ха. Цудухьа ва ИбраьхІама турпал майра, сонта, кура. Цудухьа лац цо шийна духьала аьнна цхьаккха дош. Цунна цхьана Іалаьмате къиза, говза, саг ва из. Цхьаккха во а бІеха а хІама дегаза хеташ вац из. ВІаши лоалаха дахача къамашта юкъе тоам а тешам а вошал а доттагІал а ца хилийта, массаза а уж шоайла бІагІара хьежаш бахийта гІерт. ТІаккха аттагІа да доал де.

Цу дерригнех дика кхеташ ва ИбраьхІама шоллагІа роль ловзаеш вола Дауд. Пирстопо а цунна гІо дераша а лелабу тийшаболх цо наха дІабовзийт. Хьаьнача лаьтта дІатесса хьажкІа буртиг тІабоалаш санна, наьха дегашка дужаш. дукхача хІаман уйла яйташ да Дауда дешаш. Паччахьа Іаьдала, цун сатрапашта духьала дош аьннар эбаргал бувла безаш хиннаб. Из тайпа саг ва Беков ИбраьхІама Дауд. Бакъда, Дауд ваьха ха, цул хьалхагІа эбаргаш лийнна хиначул аттагІа я. ХІана аьлча, хало а Іазап а Іувшаш баьхка Россера берригa къе нах кортамукъаленга бодача наькъа тІа боахаш В. И. Ленина хьакхеллай большевикий парти. Дезалашта яа сискал яккха центральни Россе болх бе бахача наха цІаухийтачa каьхаташ тІа дувц эрсий болхлой, ахархой паччахьа политикана духьала ба, цар каст-каста забастовкаш ю, восстанеш елга дувцаш ба. яхаш. Цу массадолча хІаманна кулгалдеш бараш «большевикаш» ба, яхаш.

Цу эрсий болхлоех, ахархоех хІанз шоай вежарий лерхІ гІалгІаша. Дийша веце а, хьаькъал долаш, Іаьдала лелаю харцо дика кхетаеш ва ИбраьхІама Дауд. Россе мехка лоталуш ба революцен ала, из наха дІабовзийташ нохчий, черсий, хІирий, казакаш болча ухаш цох наха дувцаш лел Дауд. Хургвола революцен бІухо ва Беков ИбраьхІама Дауд.

Ши роль ловзаю Наурбиев Руслана а. Мискача наьха цІий мелаш ва цун Фрол. Даьла у мо мара безац цунна хьаьнала къахьегаш бахаш бола гІалгІай ахархой. Хьалъэхна боабе беза къуй ба уж, йоах цо. Бакъда, из гІалгІа вале а иштта во лархІац цо СаІад. Из вІаьхий ва. Фрол ше а вІаьхий ва. ГІалгІашца цун бар классови цабезам ба. Из иштта долга дика кхетадойт вайна Вышегуров Ювсапас роль ловзаеш волча казака Федора. Фрол санна вІаьхий вац Федор. Фрол а СаІад а рузкъа Іоадеш хьийзача хана, тІем тІа хиннав казак Федор а гІалгІа ИсмаІал а — Наурбиев Руслана шоллагІвола турпал. Федора казакал Фролал везагІа ва шийца салтечун маьхк йиаь гІалгІа ИсмаІал. СаІадалал дукхагІа ИсмаІала а веза казак Федор. Цар сага сий диц цун хьалага, из малагІча къамах ва хьежка. Хьаьнала вахар, тийшаболх ца боаллар ва цар лоархІар. Иштта ба Федора дезал а: сесаг Аксинья (І. Кодзоева, К. Экажева), йоІ Нюрка (П. Хамхоева, Л. Гантемирова). Из гІулакх дика хьахьокхаш да станице болх бе баха Хьасани (І. Гулиев) Рашиди (М. Нальгиев) Федора дезале хьамсара хеташ тІаэцаш, царна гІулакх деш йола сценаш. Фрола болх беш боахкача казакаша гІалгІай кагийча наьха доаккхаш дола гІо.

Дукха хало Іайшача, Іазап текхача вайнаьха кхалсага кхел я Кайпий роль ловзаеча Кодзоева Дугурхана вайна йовзийтар. Мар вийннав. Боща кхаь кІаьнкаца — Хьасанаца (Гулиев Іийса), Хьусенаца (Зангиев Руслан), Султанаца (Р. Тумгоев) цхьаь юс Кайпа. Атта лац яа сискал. тІадувха барзкъа доацаш хинна дезал лелабе. Цул а чІоагІагІа Кайпий дог дошадеш, массаза а цун гІайгІанеча бІаргашка кхерам лоаттабеш да. СаІад шоай да вийна маьре волга кхетадеш, цун са шоаш дІа ца дахийтача Іергбац, яхаш лела къонгаш лорабе. Из бала дагабоаллаш, цІаккха Іаьржа барзкъа тІера Іо ца доаккхаш лел из. Вахаре хийла нийсденна хІама да: пхьа леха вахар вувш. Цунах а кхер Дугурхана турпал. Цудухьа из раьза я пхьа битийта. Цул совгІа, ше кхалсаг, нана хиларах тарра, цунна лац кхы цхьаькхане са цалар, мел во СаІад вале а.

Вахаро ший чоалханеча гома хІанз а юкъеззабац Гулиев Іийсай Хьасани, Зангиев Руслана Хьусени. ХІанз царна дагадоаллар — шоай даь чІир лохалга. Цудухьа ала йиш яц шоай ролаш ловзаеча цар аьттув баьннаб, аьнна. Уж вай бехке а бац: драматургически материал ца хилча, царга ала хІама дац. Дилоге шоллагІча даькъах спектакль оттайича ховргда царна фу карагІдоал, йовзаргья цар артистий говзал.

БІаьхийчари къечари шин класса юкъе цІаккха тоам хургбоацилга дика хьахьокхаш дуккха сценаш я спектакле. Масала, царех цхьаннех дувцаргда вай. Таьзета венав Дауд. Цига воагІа Соси (Т. Тумгоев). Массане харц ву СаІад. ХІаьта из бакъвеш ва Соси. Цу къамаьла юкъевоагІа Дауд. Цо духьала дІаоал шийна хетар. СаІад бехке ва, гайна-ганза жоп дала дезаргда цун. Беке къонгаша пхьа бутаргбоацилга. Сосена вовзац Дауд, цудухьа из малав ха гІерт из. Бакъда, Дауда хьалац ше мичара ва, из Іаьдало лохаш ва, цудухьа, бегаш а бий, соцаду цо из къамаьл. Хьажйоахаш лелаш дола жІалий санна, пирстопа Сахаровга аьхк ухаш лелаш волча Сосе таьзетара лаьце дІавутийт Дауд. Иштта аьхк ухаш лелаш ва юртда Іазий а.

Шоай турпалаш Іалаьмате чІоагІа, хІилла дола хулаш йолга дика гучадоаккхаш кхолл уж сурт-сибаташ артисташа Тумгоев Туханеи Гайсанов Султанеи. Уж тайпа нах массаза а дегаза хиннаб халкъа. Наха даим наІалт яьхад, вий а кхайкаяьй цу тайпарча йовсарашта.

КІоарга йоаших спектакло атеистически тема а. БІаьхийчар сиrаленгa деха хІама дац. Уж деррига а долаш ба. Цудухьа уж кхайкац даьлага. Къело кІалбитараш каст-каста кхайк цунга, къаьстта шоашта хало, бала, Іазап тІаэттача хана. Масала, къел юхатоха аьнна сом-эппаз даккха ваха ший воІ — кІаьнк Рашид — велча, дог деха кхайк Халзиев Махьмад-Гире ГІойберд: «Везан даьла, аз сай са дІалург ма дарий хьона, укхан дар хІана дихьар Іа сел хьалха», аьле. Хала минуташ тІаэттача даьле кхайк Кайпа а, бакъда, сигаленна дІахозаш дац къечар ду дехар.

Ши молла ва спектакле ШаІип-моллеи Торкхо-Хьажеи, «Шоана а сона а» яха принцип йола саг ва Булгучев Хьажбикара турпал. Шийворда хьалтІаяьлча дуне доаге а сагота вац из. Царех вац Цицкиев Мухьмада Торкхо-Хьажа. Из исторически хинна саг ва, цо майра а денале а дакъа лаьцад революце. Торкхо-Хьажас дика кхетабу паччахьа тийшаболх, бІаьхий барий киловзалаш. Из волча тайпара хьахьокха укх спектакла драматургически материал яц актерага, бакъда, цу лоацача юкъа из фу саг ва, вай дика кхетаду. Из деррига а гуадала деза хІанз кийчъеш йолча шоллагІча спектакле. Торкхо-Хьажас оал гІалгІай халкъа хила дезаш дола вахар дагадехе: «Вайна юхxе да тІехдувргдац иразa».

Спектакла турпал хинна дІаотташ ба художника В. Жуйко болх а. Гуш да из бокъонца вола театральни художник волга. Театра законаш довзаш, ашшаш йола мизансценаш е режиссера аьттув хургболаш актерашта ловза мукъа моттигаш хургйолаш кийчъяь я цун сценографи. Цул совгІа, ший тайпара символика йолаш я спектакла турпалашта цо тІайийха костюмаш. НийсагІа аьлча, цар бос. Масала, леладу гІулакхаш ийрча а дегеза а долча турпалашта — пирстопа Сахаровна, гІалгІай эпсара СаІада, Сосена, юртдаьна Іазена цо тІайийхай спирда бесаш дола костюмаш. ГІулакхаш, уйлаш бІеха яле а, тахан дика хьал дацарга. Цудухьа, бІарг тІаоттаргболаш бос лепаш да цар барзкъа. Къеча, мискача наха тІадувха барзкъаш баьде, Іаьржа да. Уйлаш, гІулакхаш эздий дале а, вахар гІайгІане дар цар.

Спектакла турпалаш цу тайпарча башхалонаца хьахьокха а ништа цар идейно-политически платформа гучаяккха а вІаштІехьдаргдац лакха говзал йоацачен театральни символика меттах дика кхеташ воацачен сага. ГІалгІай труппо оттаьча цхьан спектакле бувц укхаза санна цІена гІалгІай мотт. Из а къона актерий а режиссера а толам ба. Сцена тІа вайна гуш дар дика доашхаш я композитора С. Павленко музыка. Бакъда, хІаьта а цхьайолча моттигашка вайнаьха музыка яларе бакъахьа дар аьнна хет, из цига дикагІа юкаргъяр. Хорaца ювзаенна массехк сцена дІаяккха мегаргья. ХІанз сов дукха я уж.

Из премьера — Беков Мустафас вай театре баь эггара хьалхара болх. Из дебют цун аьттув боалаш чакхъяьннай. Укхаза цо хьахьекхад йоккхийча спектаклашта ше тІакхувш волга. Хано хьахьокхаргда малагІа темаш дукхагІа езаш, фу амплуа йола режиссер из ва.

Б. АБАДИЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА!

«Орбита» яхача тика тІа — салоне (г. Грозный, В. И. Ленина проспект, 104), йохка енай «Рубин» яхача Московски объединене яь йола 665 сом мах бода «Рубин Ц 208» яха телевизораш.

Из модель хІама чІоагІа дика хьахьокхаш а тешаме болх беш а я.

«Рубин Ц 208» яха телевизор эца йиш я карарча ахчах.

ДЕЗА ЭЦАРХОЙ!

Диц ма лелаш Грозне, Дзержинске цІерагІча улицагІа, 10, уллача № 54 йолча «Обувь» яхача тика тІа дувла. Цига шуга продавецаша гойтаргба модагІа ма боаггІара бола маІача наьхен кхалнаьхен кога гІирс.

Тика чура шуга эца йиш хургья городашка Ереване, Куйбышеве, Нальчике, кхычахьа баь кога гІирс.

Шуга хьеж тхо, дувла тхо долча.

«Промтовары» яха объединени.

ТЕЛЕВИДЕНИ

22 ЯНВАРЬ
І ПРОГРАММА

7.00 — «Іуйранара зарядка». Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Зиза техад Саьнашта». Телевизионни документальни фильм.
8.15 — «Моаршал да хьога, музыка». Берашта йола передача.
9.00 — «Штрихи к портрету В. И. Ленина». Телевизионни художественни фильм. ДиъллагІа фильм. «Коммуна Вхутемас».
10.10 — «Кердадараш».
17.40 — «...Ялхайтта шу даьннеи боккхагІеи».
18.25 — «Салтий фаьнг». Мультипликационни фильм.
18.40 — «Укх деной почта». ДІахьор — политически обозреватель В. П. Бекетов.
19.10 — «Кердадараш».
19.20 — «Встречная полоса». Телевизионни фильм-спектакла премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Камера смотрит в мир».
22.40 — «Тахан дунен тІа».
22.55 — «Верни мне музыку». Фильм - концерта премьера.

II ПРОГРАММА

8.15 — «Іуйранара гимнастика».
8.35, 9.35 — Юкъара биологи. 10-гІа класс.
9.05, 14.00 — Испански мотт. 6-гІа передача.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори. Ленински «Искра».
10.35, 11.30 — Зоологи. 7-гІа класс.
11.00 — «Симбирскера Ульяновске кхаччалца». Іилмадовзийтара фильм.
11.55 — «Мехкарий». Художественни фильм.
13.30 — Истори. 10-гІа класс.
14.30 — «Кердадараш».
14.35 — «Юртара сахьат».
16.50 — «Болхлой смена» (нохчий меттала).
17.20 — Телефильм.
17.30 — «Техника ремонтера — цахаддаш теркам» (нохчий меттала).
18.00 — Фильм - реклама.
18.10 — «Атеист» (нохчий меттала).
18.30 — Киножурнал.
18.40 — «Нохч-ГІалгІайчен ди».
19.00 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Тхо Ленински доттагІалца чІоагІа да». Астраханский студе телевидене программа.
19.50 — «Бехктокхама боарам». Передаче дакъа лоацаш ба НГІАССР юстице министр И. А. Албастов, НГІАССР Лакхехьарча суда председатель К. Д. Бурмистров, НГІАССР Чурча гІуллакхий министра заместитель Ф. Зайцев, НГІАССР республикански халкъа тІахьожама комитета председатела заместитель Е. П. Павлов. ДІахьор — КПСС обкома лекторски группа кулгалхо Ю. В. Мареченков.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Пиковая дама». Телевизионни художественни фильм.
23.05 — «Кердадараш».

23 ЯНВАРЬ
І ПРОГРАММА

7.00 — «Іуйранара зарядка». Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — А. Борин. «Встречная полоса». Телевизионни фильм-спектакль.
9.45 — «Дунеи кагирхойи».
10.20, 16.00, 19.20 — «Кердадараш».
16.15 — С. Михалкова турпалаш экрана тІа. «Веселое сновидение или смех и слезы». 1, 2-гІеи сереш. Перерыв йолча хана (17.20) — «Кердадараш».
18.30 — Фильм-концерт.
18.50 — Объектив. Пушкински моттигашна гІолла.
19.25 — «Правосудие и совесть». СССР Лакхехьарча суда председателца В. И. Теребиловца вІашагІкхетар.
20.30 — «Хьамсарча мехка иллеш». БССР Паччахьалкхен академически халкъа хора выступлени.
21.00 — «Ха».
21.40 — ЦТ экрана тІа духхьашха. «Такая жесткая игра — хоккей». Художественни фильм.
23.00 — «Тахан дунен тІа».
23.15 — Владимир Высоцкий. Монолог.

II ПРОГРАММА

8.15 — «Іуйранара гимнастика».
8.35, 9.35 — Географи. 8-гІа класс
9.05, 14.05 — Английски мотт. Іомабу 1-гІа шу. 15-гІа передача
10.05 — СПТУ дешархошта. Обществоведени.
10.35, 11.35 — В. Катаев. «Белеет парус одинокий». 5-гІа класс
11.05 — «Наьна школа».
12.05 — «Пиковая дама». Телевизионни художественни фильм.
13.35 — «Призвание». Телевизионни журнал.
14.35 — «Кердадараш».
14.40 — «Іилмеи вахари».
15.30 — Документальни фильм.
16.30 — «Литературни пІаьраска» (нохчий меттала).
17.00 — Телефильм.
17.10 — «Къахьегамен материальни ресурсех пайда эцар». «Мединструмент» завод (нохчий меттала).
17.40 — Киножурнал.
17.50 — «Нохч-ГІалгІайчен ди»
18.10 — Фильм-реклама.
18.15 — «Негатив». Критически журнал.
18.30 — Хоккей. СССР чемпионат. «Крылья Советов» — «Спартак». Перерыв йолча хана (19.50) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
21.00 — «Ха».
21.40 — «Играем Шостаковича». Московски камерни музыкальни театра спектакль.
22.50 — «Кердадараш».

РАДИО

22 ЯНВАРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — Реклама.
8.40 — 9.00 — «Яздархой хан». Микрофона хьалхашка ва М. Мусаев (нохчий меттала).
11.15 — «Железнодорожни транспорта — четкий ритм».
11.30 — «Ханал хьалха баьннараш» (гІалгІай меттала).
11.45 — 12.00 — «Госприемка: гІулакхаши йоахкоши».
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Патриот».
17.31 — «Даймехка ашараш». Музыкальни программа.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала).
18.40 — «Атеист». Радиожурнал (гІалгІай меттала).
18.55 — 19.00 — Ашараш.

УКВ

19.00 — Микрофона хьалхашкара театр. М. Мусаев. «Цхьан юрта». Спектакль.
20.00 — Эстрадни ашарий концерт.
20.29 — Гаьнарча шерашкара иллеш.

23 ЯНВАРЬ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Интернационализм — вай вахара закон» (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 — Реклама.
11.15 — 12.00 — «Говзала дукха басараш» яхача циклацара передача.
15.15 — «Воспитывать людей сильных духом». Беседа (гІалгІай меттала).
15.35 — 15.45 — Ашараш.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам
17.16 — «Перестройка: гІулакхаши проблемаши». Гергача истола тІара беседа (гІалгІай меттала)
17.31 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала).
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «ДІадувча гин дикал — хьувкъама лард».
18.40 — 19.00 — «Сатирически микрофон».

УКВ

10.00 — Илли рал Дмитрий Гнатюка.
19.44 — Халкъа ашараш.
20.13 — Сакъердаме дувцараш.
20.34 — Нохч-ГІалгІай ашарий концерт.

Хаоттам

Тахан республике гІоллеи Грознеи морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 0—5, Грозне 2—4 градус йІовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп-тайпарча оагІонашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана —4 —9, дийнахьа —2 +3 градус йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностен транспортен — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84. 2-90-60; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-60; 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка.

СФ05028. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 318.